

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ADANA ALPARSLAN TÜRKER BİLİM VE TEKNOLOJİ
ÜNİVERSİTESİ

LİSANÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EKONOMİK VE SOSYAL ETKİ DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI
ANABİLİM DALI

2014-2020 YILLARI ARASINDA ERASMUS+ PROGRAMININ
TÜRKİYE AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

DÜRDANE ÖCAL
YÜKSEK LİSANS

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ADANA ALPARSLAN TÜRKER BİLİM VE TEKNOLOJİ
ÜNİVERSİTESİ

LİSANÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EKONOMİK VE SOSYAL ETKİ DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI
ANABİLİM DALI

2014-2020 YILLARI ARASINDA ERASMUS+ PROGRAMININ
TÜRKİYE AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

DÜRDANE ÖCAL
YÜKSEK LİSANS

DANIŞMAN
Doç. Dr. NAİME FİLİZ ÖZDİL

ADANA 2023

ÖZET

2014-2020 YILLARI ARASINDA ERASMUS+ PROGRAMININ TÜRKİYE AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dürdane ÖCAL

Yüksek Lisans, Ekonomik ve Sosyal Etki Değerlendirme Çalışmaları Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Naime Filiz ÖZDİL

Nisan 2023, 79 Sayfa

Bu tez çalışmasında, 2014-2020 yılları arasındaki Erasmus+ programı kapsamında Türkiye'ye ayrılan hibe, projeye Türkiye'den katılan kişi sayısı, toplam proje sayısı, Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den giden öğrenci, personel ve stajyer sayıları, Türkiye'den en çok kabul alan ülkelere ait veriler, hareketliliğe ülkemizden en çok katılan üniversiteler, stratejik ortak bütçeleri, proje sayıları ve ortak kuruluşlara ait veriler incelenmiştir. Çalışmadaki veriler Erasmus+ Factsheet sayfasından elde edilmiştir ve bu verilerin Erasmus+ programının 2014-2020 yılları içerisinde Türkiye'nin aktif katılım oranını, gelişimini ya da varsa sınırlılıkları nedenleri ile birlikte göstermek ve programın ülkemize olan katkılarını ortaya koymak amacıyla analizinde temel basit istatistiksel paket programı kullanılmıştır. Basit istatistiksel paket programı dahilinde, bu çalışma için, Spearman Korelasyon İlişki Testi ve betimsel istatistik analizlerinden faydalanılmıştır. Spearman Korelasyon İlişki Testi için belirlenen değişkenler hibe, Türk projelerindeki katılımcı sayısı, Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı, Türkiye'ye gelen personel, Türkiye'den giden personel, stratejik ortaklık hibeleri, stratejik ortaklık proje sayısı, stratejik ortaklıklardaki kuruluş sayısıdır. Korelasyon testi sonucunda 2014-2020 yılları arası belirlenen 10 değişken çiftleri arasındaki .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Bununla beraber belirlenen değişkenlere ait sayısal veriler incelendiğinde hareketliliğin genel olarak Covid-19 salgınından etkilendiği, salgının en yoğun yaşandığı dönemde hareketliliğe ait verilerde bir düşüş olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erasmus+, Erasmus Hareketliliği, Erasmus+ ve Türkiye

ABSTRACT

EVALUATION OF THE ERASMUS+ PROGRAM BETWEEN 2014-2020 IN TERMS OF TURKEY

Dürdane ÖCAL

M,Sc., Department of Economic and Social Impact Assessment Studies

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Naime Filiz ÖZDİL

April, 2023, 79 pages

In this thesis, within the scope of the Erasmus+ program between 2014 and 2020, the data on the grant allocated to Türkiye, the number of participants from Türkiye, the total number of projects, the number of incoming and outgoing students, staff, and trainees, the data on the countries that received the most acceptances from Türkiye, the universities that participated in the mobility the most from Türkiye, strategic partner budgets, the number of projects and partner organizations were examined. The data in the study were obtained from the Erasmus+ Factsheet page, and the basic simple statistical package program was used in the analysis of these data in order to show Türkiye's active participation rate of the Erasmus+ program in 2014-2020, its development or limitations, if any, together with the reasons, and to reveal the program's contributions to our country. Within the basic statistical package program, Spearman Correlation Relationship Test and descriptive statistics analysis were used for this study. The variables identified for the Spearman Correlation Relationship Test are grants, number of participants in Turkish projects, number of outgoing students and trainees from Türkiye, number of incoming students and trainees to Türkiye, incoming staff to Türkiye, outgoing staff from Türkiye, strategic partnership grants, number of strategic partnership projects, number of organizations in strategic partnerships. As a result of the correlation test, a significant relationship was found at the .05 significance level between the 10 variable pairs determined between 2014 and 2020. However, when the numerical data of the identified variables are analyzed, it is determined that mobility is generally affected by the Covid-19 outbreak, and there is a decrease in the mobility data during the peak period of the pandemic.

Keywords: Erasmus+, Erasmus+ Mobility, Erasmus+ and Türkiye

İTHAF

Bu tez öncelikle “Ben” olmamda emeği çok büyük olan anne ve babama sonra da geleceğe dair güzel umutları olan mucizelere inanan insanlara ithaf edilmiştir.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesindeki destek, emek ve yönlendirmelerinden dolayı ve ayrıca süreç boyunca göstermiş olduğu katkılardan ötürü tez danışmanım sayın Doç. Dr. Naime Filiz ÖZDİL'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez savunmama katılarak kritik noktalara yapıcı eleştiriler getirerek tezimin son halini almasına yardımcı olmaları ve deneyimlerini aktarmalarından ötürü değerli hocalarım Prof.Dr. Yıldırım Beyazıt ÖNAL'a, Doç. Dr. Mustafa ÖZSEVEN'e çok teşekkür ederim.

Çalışmalarım esnasında bilgilerinden yararlandığım ve manevi olarak her zaman bana cesaret veren değerli hocam Doç. Dr. Hasan Bilgehan YAVUZ'a çok teşekkür ederim.

Çalışmamın uygulanma sürecinde yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen iş arkadaşım Gülden GÜL'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmalarım ve çalışmalarım esnasında bana duydukları güven ve manevi desteklerinden ötürü annem İclal ÖCAL'a, dostlarım Ayşegül YAĞ ve İpek DEMİRCİOĞLU'na teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ONAY SAYFASI	ii
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANNAMESİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İTHAF	vi
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
ŞEKİL LİSTESİ	x
TABLO LİSTESİ	xi
KISALTMALAR	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problemi	2
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.5. Erasmus+ Programı İçeriği ve Kapsamı	4
1.6. Erasmus+ Programının Türkiye’de Proje Yönetim Aşamaları.....	7
2. KURAMSAL TEMELLER VE KAYNAK ARAŞTIRMASI.....	11
2.1. Avrupa Birliği Programları.....	11
2.2. Birlik Programları ve Türkiye	12
2.3. Dünyada Erasmus+ Kapsamında Yapılmış Çalışmalar	18
2.4. Türkiye’de Erasmus+ Alanında Yapılmış Çalışmalar	24
3. ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ	29
3.1. Araştırma Verileri.....	29
3.2. Verilerin Analizi	35
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	38
4.1. Türkiye’nin Aldığı Hibe Miktarı	40
4.2. Yurtdışında Öğrenme Alanı Katılımcı ve Proje Sayısı Dağılımı	44
4.2.1. Proje Sayısı.....	44
4.2.2. Katılımcı Sayısı.....	45
4.2.3. Proje Sayısı-Katılımcı Sayısı Karşılaştırması.....	47

4.3. Stratejik Ortaklık Alanı Proje ve Organizasyon Sayısı Dağılımı	48
4.3.1. Proje Sayısı.....	48
4.3.2. Organizasyon Sayısı.....	50
4.4. Uluslararası Hareketlilik.....	51
4.4.1. Türkiye’ye Gelen ve Türkiye’den Giden Öğrenci ve Stajyer Sayısı	51
4.4.2. Türkiye’ye Gelen ve Türkiye’den Giden Personel Sayısı.....	54
4.5. En Çok Kabul Alan Ülke Dağılımı.....	55
4.6. Hareketliliğe En Çok Katılan Üniversiteler.....	55
4.7. Değişkenler Arası İlişkinin Nonparametrik olarak Spearman Korelasyon Testi ile İncelenmesi.....	56
5. SONUÇ	59
6. ÖNERİLER	64
KAYNAKÇA	65
ÖZGEÇMİŞ	75

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1.	2014-2020 Yılları Türkiye Hibe Miktarı	41
Şekil 2.	Hibelerin Alanlara Göre Dağılımı (Yurtdışında Öğrenme + Stratejik Ortaklık)....	42
Şekil 3.	Yurtdışında Öğrenme Hibe Dağılımı.....	43
Şekil 4.	Stratejik Ortaklık Hibe Dağılımı	43
Şekil 5.	Yurtdışı Öğrenme Alanında Proje Sayısı (2014-2020)	44
Şekil 6.	Yurtdışı Öğrenme Alanı Proje Sayıları (Alanlar Bazında).....	45
Şekil 7.	Yurtdışı Öğrenme Alanında Katılımcı Sayısı Dağılımı.....	46
Şekil 8.	Yurtdışında Öğrenme Alanı Katılımcı Sayıları (Alanlar bazında)	46
Şekil 9.	Yurtdışı Öğrenme Alanı Proje ve Katılımcı Sayısı	47
Şekil 10.	Proje Başına Düşen Kişi Sayısı (2014-2020)	48
Şekil 11.	Stratejik Ortaklık Alanı Proje Sayısı (2014-2020)	49
Şekil 12.	Stratejik Ortaklık Alanı Proje Sayıları (Alanlar Bazında)	49
Şekil 13.	Stratejik Ortaklık Alanı Organizasyon Sayıları (2014-2020)	50
Şekil 14.	Stratejik Ortaklık Alanı Organizasyon Sayıları (2014-2020)	51
Şekil 15.	Türkiye'ye Gelen ve Giden Öğrenci-Stajyer Sayısı (2016-2020)	52
Şekil 16.	Yıllara Göre Türkiye'den Giden Öğrenci ve Stajyer Sayısı (2016-2020)	53
Şekil 17.	Yıllara Göre Türkiye'ye Gelen Öğrenci ve Stajyer Sayısı (2016-2020)	53
Şekil 18.	Personel Hareketliliği (2014-2020)	54

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.	2014-2020 Erasmus+ Programı Hakkında Veriler	29
Tablo 2.	2014-2020 Erasmus+ Programı Ülkeler ve Üniversiteler	31
Tablo 3.	2014-2020 Erasmus+ Programı Stratejik Ortak Bütçe, Proje ve Kuruluş Sayısı	32
Tablo 4.	2014-2020 yılları arasında Türkiye'nin Erasmus+ programı kapsamında aldığı desteklere ilişkin betimsel istatistik tablosu	39
Tablo 5.	Türkiye'den Gelen Öğrenci-Stajyer-Personeli En Çok Kabul Alan Ülkeler	55
Tablo 6.	Hareketliliğe En Çok Katılan Üniversiteler	55
Tablo 7.	Spearman Korelasyon Testi Sonuçları	57
Tablo 8.	Anlamli İlişki Tespit Edilen Değişken Çiftleri.....	58

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
COSME	: Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-Sized Enterprises.
EaSI	: The Employment and Social Innovation
ERASMUS+	: Erasmus Plus
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

1. GİRİŞ

2014-2020 yılları arasında Avrupa Birliği üye ülkeleri, AB'ye aday ülkeler ve Balkan ülkeleri arasında gerçekleşen birlik programlarının Türkiye özelinde tanıtıldığı ve bu programlar içerisinde Erasmus+ programının tarihi, nasıl ve ne amaçla ortaya çıktığı, programın kuruluşu ve temel esasları, program kapsamında faaliyetlerin neler olduğu ve Türkiye'de 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ programının nasıl ve ne kadar bütçe ile uygulandığı, bu program projelerinin nerden ve nasıl finanse edildiği bu çalışmada bölgesel ve yıllık veriler ışığında anlatılmıştır. Çalışma altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Avrupa Birliği programları ve Türkiye'de uygulanan birlik programlarının neler olduğu ve hangi öncelikler doğrultusunda uygulandığından, AB programları içerisinde yer alan Erasmus programının nasıl ve nerede ortaya çıktığından, programın kuruluş tarihçesi ve temel esaslarından, 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ adıyla anılmaya başlayan programın kapsamından, yeniliklerinden, Erasmus+ programı kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerden ve Türkiye'nin programa dahil olma sürecinden, 2014-2020 yılları arasında Türkiye'nin ne kadar bütçe ile programı kaç proje ve alanda uyguladığından bahsedilmiştir.

Bu bağlamda bu çalışma eskiden Erasmus adıyla anılan Erasmus+ programının 2014-2020 yılları içerisinde Türkiye'nin aktif katılım oranını, gelişimini ya da varsa sınırlılıkları nedenleri ile birlikte göstermek ve programın ülkemize olan katkılarını ortaya koymak amacıyla oluşturulmuştur.

Bu bilgilerden yararlanılarak çalışmanın ikinci bölümünde dünyada ve Türkiye'de Erasmus+ programı kapsamında yapılmış olan çalışmalara kuramsal temeller ve kaynak araştırması başlığı içerisinde yer verilmiştir.

Araştırmada kullanılan materyal ve yöntemler üçüncü bölümde tablo ve sayısal veriler ile anlatılmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde 2014-2020 yılları arasını kapsayan Erasmus+ programı çerçevesinde Türkiye'nin ülkeler arasında ve bölgesel düzeyde Erasmus hareketlilik dağılımı istatistiksel paket programı kullanılarak incelenmiştir.

Beşinci bölüm çalışmanın yapılan araştırmalar ve eldeki veriler doğrultusunda genel çıkarım ve sonuçlarından oluşmaktadır.

Çalışmanın altıncı bölümünde bu çalışmanın sınırlılıklarından bahsedilmiş ve bu bağlamda daha sonraki çalışmalara katkı sağlamak adına önerilere yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Problemi

2004 yılından günümüze kadar ülkemizde toplamda 700 binin üzerinde katılımcı 1,4 milyar Euro bütçe ile Erasmus+ programlarından yararlanmıştır. Türkiye’den 2014-2020 yılları arasında 12 bine yakın proje başvurusu yapılmış, her yıl 1,500’den fazla proje 100 milyon Euro’nun üzerinde bütçeyle hibe desteğinden yararlanmıştır. Yaklaşık 20.000’i yükseköğretim programı öğrenci ve personeli olmak üzere yılda 60.000 kişi yurt dışındaki staj, öğrenim, gönüllülük, iş birlikleri kapsamındaki hareketlilikler, kurslar vb. faaliyetlerden desteklenen projeler kapsamında faydalanmaktadır. Buna karşılık yurtdışından gelen yılda ortalama 6,000’den fazla yükseköğretim öğrencisi ülkemizde öğrenim görmek veya staj programlarına dahil olmaktadır (AB Başkanlığı, 2021).

Araştırmanın problemi olarak Türkiye AB programları içerisinde 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ Programı kapsamındaki faaliyetlere aktif katılım sağlamış mıdır, bu yıllar arasında dalgalanmalar yaşanmış mıdır? Eğer dalgalanmalar var ise sebepleri neler olabilir? Türkiye Erasmus+ programından ne gibi faydalar elde etmektedir? Erasmus koordinasyon merkezleri olan üniversitelerin hareketliliğin teşvikinde payı var mıdır? Türkiye’de yer alan hangi üniversiteler Erasmus+ kapsamında çalışmaları ile öne çıkmıştır? sorularına yanıt bulunmaya çalışılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Erasmus programı bireylerin liberal eğitimi tecrübe etmesini kolaylaştırıcı bir yapıya sahip olmalı ve öğrenci program süresi boyunca hiçbir sene kaybı yaşamamalıdır. Bu çerçevede de kurumlar arası akreditasyon ve sertifikasyon süreci önemlidir. Ancak bu durum eğitim sürecinin temel taşı olarak algılanmamalıdır. Bu programda esas önemli olan nokta öğrenciler arasında sosyal adaleti sağlamayı amaçlamasıdır. Akreditasyon da bu noktada önem kazanır çünkü eğer bir öğrenci Erasmus programından dolayı bir sene kaybederse bu kaybedilen senenin finanse edilmesi her ailenin altından kalkamayacağı bir iş olduğu için,

Erasmus otomatik olarak sadece zengin ailelerin çocuklarının başvurabileceği bir program haline gelebilir. Bunun önüne geçmek ve aslında bu yolla sosyal adaleti sağlamak için akreditasyon bu programın önemli bir parçası haline gelmiştir. Bunun yanında, akreditasyon, üniversiteler arasında karşılıklı güvenin tesis edilmesinde de fonksiyonel hale gelmiştir. Bu sayede ders içeriklerinin üniversiteler arasında tutarlılık ve eşitlik göstermesi sağlanır. Tüm bu amaçlar göz önüne alındığında Erasmus programının temel amacının aslında bir üniversitenin, başka bir üniversiteyi, bir üniversite bölümünün diğer bir üniversite bölümünü tanıması olduğu sonucuna varılabilir (Corradi, 2006, s.36, Norgaard, 2014, s. 101-102).

Bu çalışmayla 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ Programının Türkiye açısından katılmış olduğu faaliyetler, bu program ile sağladığı faydalar ve destekler alınan hibe, Türk projelerindeki katılımcı sayısı, Türkiye’den giden öğrenci ve stajyer sayısı, Türkiye’ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı, Türkiye’ye gelen ve Türkiye’den giden personel sayısı, stratejik ortaklık hibeleri, proje sayısı ve stratejik ortaklıklardaki kuruluş sayısı değişkenleri incelenerek birbirleri arasındaki ilişkilerin saptanması amaçlanmıştır. Ayrıca değişkenler incelenirken Türkiye’de Erasmus+ plus programı içerisinde yer alan ve başarı sağlayan üniversitelerin tespiti ve başarılarının nedenlerine ulaşılmaya çalışılmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Ülkemiz 1999 Helsinki Zirvesi’nde Avrupa Birliği’ne adaylık sürecinin başlaması ile Topluluk Programlarından yararlanmaya başlamıştır. Ülkemizde Ocak 2002 yılında Bakanlar Kurulu Kararı ile Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Dairesi kurulmasıyla 26 Şubat 2002 tarihinde imzalanan Çerçeve Antlaşması ile Türkiye AB programlarından yararlanmaya başlamış ve görevi Ulusal Ajans üstlenmiştir. 2003 yılında başlattığı pilot uygulamalarla Türkiye Ulusal Ajansı 1 Nisan 2004 tarihinde AB Eğitim ve Gençlik Programlarının tam üyesi olarak 2006 yılına kadar Topluluk Programlarını, 2007-2013 yılları arasında Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programlarını yürütmüştür. 2004 yılından bu yana AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı akreditasyon alarak “Ulusal Ajans” adı altında AB’nin eğitim, gençlik ve spor alanlarında faaliyet gösteren Erasmus+ ve ESC programlarını yürütmektedir. Eğitim ve gençlik programları 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ adını almıştır (AB Başkanlığı, 2021).

Erasmus+ programlarının uygulanması esnasında Avrupa Komisyonu ülkelere tahsis ettiği bütçeyi ülkelerde bulunan ulusal ajanslar aracılığı ile yönetmektedir. Dolaylı yönetim olarak adlandırılan bu yaklaşımın mantığı Erasmus+ programını yararlanıcılarına mümkün olduğunca yaklaştırmak ve ulusal eğitim, öğretim ve gençlik sistemlerinin çeşitliliğine uyum sağlamaktır (Gheorghe, 2016.) 2003 yılından bu yana ülkemizdeki vatandaşlar AB'nin eğitim, öğretim ve gençlik alanlarındaki faaliyetlerden Ulusal Ajans aracılığıyla yararlanmaktadır. Ayrıca Ulusal Ajans Erasmus+ programı kapsamında olumlu etkileri gözlemlemek amacıyla çeşitli etki analizi çalışmaları yapmaktadır. Bu çalışmalar sonucunda gençlerin kariyer gelişimini ve istihdam edilebilirliğini gözlemleyerek eğitim alanında kalite, modernizasyon, sosyal dahil etme, dil becerilerindeki gelişim, farklı kültürlerle açıklık, ulus ötesi iş birliği, aktif vatandaşlık ve sürdürülebilir kalkınma gibi alanlarda incelemeler yapmakta ve pozitif sonuçlara ulaşmaktadır (Dabasi-Halász ve diğerleri, 2019; Prieto-Aranz ve diğerleri, 2021).

Diğer taraftan araştırmanın önemi 2014-2020 yılları arasında Türkiye'nin Erasmus+ programı içerisindeki yerini yorumlayarak Türkiye'ye kattığı olumlu etkileri açıklamaktır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmada yalnızca 2014-2020 yılları arasında Türkiye verilerine yer verilmiş olup Erasmus+ programı dışındaki diğer birlik programları detaylı olarak incelenmemiştir.

Diğer bir sınırlılık ise 2020 yılında küresel anlamda tüm dünyada meydana gelen Covid-19 salgınıdır. Bu salgın normal şartlarda gerçekleşecek verilerin beklenen şekilde işlenmesine engel oluşturmuştur.

1.5. Erasmus+ Programı İçeriği ve Kapsamı

Öğrenci hareketliliği denince akla gelen ilk program olan Erasmus programı 1987 yılında kurulmuş ve farklı değişikliklerle 2014 yılında Erasmus+ adını almıştır. Erasmus+ adıyla devam eden hareketlilik programı katılımcılara eğitim, beceri ve yeterlilikler sağlamıştır (Bağcı ve diğerleri, 2018). Erasmus+ programı, öğrencilerin eğitime devamlarını motive etmek ve bu şekilde becerilerini geliştirmek, başka kültürler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak ve yabancı dil becerilerini geliştirerek daha kolay iş bulmalarını sağlamak üzere oluşturulmuş bir programdır. Program başlangıçta öğrenci hareketliliği olarak başlatılmış olsa da, ilerleyen süreçte yetişkin eğitimi, mesleki eğitim, gençlik-spor

gibi alanlarda genişlemiştir. Erasmus+ eğitim programı Avrupa Topluluğu Eylem Programı kapsamında, üniversite öğrencilerine yönelik olarak 1981-1986 yılları arasında, öğrencilerin hareketliliği olarak uygulanmaya başlanmış, 1987 yılında 11 Birlik Üyesi ülkenin (Almanya, Belçika, Birleşik Krallık, Danimarka, Fransa, Hollanda, İrlanda, İspanya, İtalya, Portekiz ve Yunanistan) katılımıyla Erasmus Programı adı altında uygulanmaya devam edilmiş (Gheorghe, 2016), 2014-2020 yıllar arasında da bütün alanlar birleştirilerek Erasmus+ (Erasmus Plus) programı adı ile tek çatı altında birleştirilmiştir. İlk olarak 1981 yılında uygulanmaya başlanılan Erasmus+ Programı, 28 Avrupa Birliği Üyesi Ülke ile 5 Diğer Ülke (Türkiye, Makedonya, Norveç, Lihtenştayn, İzlanda) dahil edilerek toplam 33 ülkede 2014-2020 yılları arasında uygulanan bir program haline dönüşmüştür (Ulusal Ajans, 2014).

Erasmus+ programının temel amaçları, kurumlararası işbirliklerini teşvik etmek, gençlik ve spor faaliyetleri yürütmek, eğitim ve öğretim faaliyetlerini modernleştirmek, genç nüfusun kişisel gelişimlerini sağlamak, nüfusun mesleki becerilerini geliştirmektir. Program bu amaçları yerine getirmek üzere 2020 yılında 14.7 Milyar Avro bütçe ayırmış ve 4 milyondan fazla kişiye hareketlilik imkanı sağlamıştır. Erasmus+ Programı kapsamında ortaya konulan amaçları gerçekleştirmek üzere 3 Ana Eylem ve 2 Özel Eylem belirlenerek yürürlüğe konulmuştur (Ulusal Ajans, 2014).

Birinci ana eylem, bireylerin öğrenme hareketliliğinin desteklenmesidir. Bu eylem kapsamında gençlerin, öğretmenlerin, her seviyede öğrencilerin ve yetişkinlerin eğitim faaliyetlerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Bu eğitim faaliyetleri rutin eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yanında mesleki eğitim, kurs ve staj, iş başı eğitimi, gönüllülük faaliyetleri gibi farklı kapsamlardaki eğitim çalışmalarını içermektedir.

İkinci ana eylem, yenilik ve iyi uygulamaların değişimi için işbirliklerinin geliştirilmesidir. Burada eğitim-öğretim kuruluşları ile gençlik kuruluşlarının ve iş dünyasının birlikte çalışarak aralarındaki işbirliklerini geliştirmeleri hedeflenmektedir. Birlikte çalışmanın kapsamı; çeşitli konularda kurulacak ortaklıklar, araştırma ve analiz faaliyetleri, kurumsal kapasiteyi geliştirmeye yönelik faaliyetler ile deneyim ve iyi uygulamaların paylaşarak yaygınlaştırılması olarak belirlenmiştir.

Üçüncü ana eylem, politika reformlarının desteklenmesidir. Bu eylem programı özellikle eğitim-öğretim ve gençlik alanlarında politikaların iyileştirilerek, çalışmalarda kaliteyi arttırmayı amaçlar. Eylem, sivil toplum kuruluşlarının ve yerel idarelerin birlikte çalışmasını gerektirmektedir. Bu kapsamda yapılandırılmış diyaloglar, veri toplama ve değerlendirme süreçlerinin birlikte yürütülerek, düzenlenecek konferans, toplantı ve seminerlerle demokratik hayata katılımın teşvik edilmesi istenmektedir (Ulusal Ajans, 2014; Hatisaru, 2017).

Erasmus+ Programı kapsamında ortaya konulan amaçları gerçekleştirmek üzere belirlenen bu üç ana eylemin yanında Avrupa Komisyonu tarafından iki özel eylem programa eklenerek, amaçlara ulaşma konusunda katkının artırılması istenmektedir (European Commission, 2017).

Bu kapsamda belirlenen birinci özel eylem Jean Monet Programıdır. Jean Monet programı, Avrupa Birliğinin ve Avrupa Topluluklarının oluşum süreçlerindeki gelişmeleri analiz eden, Avrupa'nın entegrasyonunun dinamiklerini araştırmayı ve sonuçlarını değerlendirmeyi destekleyen bir programdır. Program kapsamında yükseköğretim kurumları ile öğretim üyesi birlikleri ve konuda uzmanlaşmış diğer birimlerin birlikte faaliyet göstermesi istenmektedir. Jean Monet Programı, 1989 yılında Avrupa Komisyonu ile varılan mutabakat kapsamında ülkemizde de uygulanmaktadır.

Türkiye açısından program Türkiye'nin Avrupa Birliğine uyum süreci ile Avrupa Birliği Müktesebatı kapsamında yer alan çeşitli akademik çalışmaları desteklemektedir. Programdan; kamu sektörü çalışanları, üniversitelerin akademik ve idari personelleri, lisans son sınıf ve lisansüstü (yüksek lisans veya doktora) öğrencileri ile STK ve özel sektör çalışanları yararlanabilmektedir (Jean Monnet Burs Programı; Toprak ve Erdoğan, 2012; Yang, 2017).

Erasmus+ programının hedeflerine ulaşmak üzere ortaya konulan ikinci özel eylem Spor Destekleridir. Program Avrupa Birliği çapında fiziksel aktivite ve sportif faaliyetlere katılımı teşvik etmek için başlatılmıştır. Program spor alanında faaliyet gösteren eğitim-öğretim kurumları ile gençlik kurumları, kuruluşlar, sendikalar, kulüpler, federasyonları kapsayacak şekilde uluslararası ortaklıkların geliştirilmesi ve iyi uygulamaların yaygınlaştırılması amaçlarını gütmektedir. Bu çerçevede ihtiyaç bulunan teknik bilgilerin

paylaşılması, politikalar geliştirilmesi, yönergeler oluşturulması, etkinlikler gerçekleştirilmesi ve ağlar oluşturulması amaçlanmaktadır

(<https://www.ua.gov.tr/programlar/firsatlar/erasmus-spor-alaninda-destekler/> ;
<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/opportunities/organisations/sport-actions>).

1.6. Erasmus+ Programının Türkiye’de Proje Yönetim Aşamaları

Kazan(2020), önceden amaçları belirlenmiş olan, belli bir süre içerisinde tamamlanması planlanan mevcut kaynaklarla hedefe ulaşılması için oluşturulan çalışmalar proje olarak adlandırılmaktadır. Ulaşılmak istenen hedef, zaman ve bütçe bir projeyi oluşturan unsurlardır. Dolayısıyla bir proje kaynakların etkin bir şekilde kullanılması ile amaçlanan hedefe bütçe ve zaman kısıtlılığı içerisinde ulaşmayı gerektirir.

Projelerin hedeflerine ulaşması ancak iyi bir proje yönetimi ile mümkün hale gelmektedir. Proje yönetimi başlatma, planlama, yürütme, izleme, kontrol etme ve kapatma olmak üzere beş aşamadan oluşur. Projenin hedefine ulaşması için bilgi, beceri, teknik ve araçların faaliyetlere uygulanması proje yönetim aşamalarının sürece entegrasyonu ile mümkün olmaktadır (Heagney, 2016, s.4).

Erasmus+ AB’nin dönemsel olarak içinde bulunduğu mevcut ihtiyaçları çerçevesinde öğretim, mesleki eğitim, gençlik ve spor alanlarında hibe verilen bir programdır. Türkiye bu programdan AB’ye aday ülkeler kapsamında yararlanmaktadır. Erasmus+ programı öncelikli olarak gençler başta olmak üzere bireylerin kişisel gelişimlerini ve mesleki açıdan becerilerini arttırmayı hedefleyerek toplumun ihtiyaçları doğrultusunda günümüz ve geleceğin işgücü piyasasına katkıda bulunmayı amaçlar.

(<https://www.ua.gov.tr/media/3clejb2o/erasmus-eg-itim.pdf>)

Erasmus+ Programı 2014-2020 yılları arasında 3 Ana Eylem ve 2 Özel Eylem planından oluşmaktadır:

Ana Eylem 1: Bireylerin Öğrenme Hareketliliği (KA1)

Ana Eylem 2: Yenilik ve İyi Uygulama için İşbirliği (KA2)

Ana Eylem 3: Politika Reformuna Destek (KA3)

Özel Eylem 1: Jean Monnet Programı

Özel Eylem 2: Spor Destekleri

Program kapsamında faaliyetler ülke merkezli veya merkezi olarak yürütülmektedir. Ülke merkezli faaliyetlerin başvurusu Türkiye Ulusal Ajansı(UA)'na, merkezi faaliyetlerin başvuru ise AB başkenti olan Brüksel'de bulunan Avrupa Komisyonu'na bağlı Eğitim, İşitsel-Görsel ve Kültür Yürütme Ajansı(EACEA)'na yapılmaktadır. Ana Eylem 1-2-3 projelerinin bir kısmı ülke merkezli ve merkezi çağrılar olmakla birlikte Özel Eylem 1-2 projeleri tamamen merkezi çağrılardır. (<https://www.ua.gov.tr/media/3clejb2o/erasmus-egitim.pdf>)

Türkiye Ulusal Ajansı(UA)'nın oluşturulmasıyla beraber proje yönetimi aşamaları Erasmus+ programının Avrupa Birliği'nde yer alan Eğitim, İşitsel-Görsel ve Kültür Yürütme Ajansı(EACEA) tarafından kullanılan sistematik ile benzer şekilde işlemektedir. Erasmus+ Programı, ilgili programın kabul listesinde yer alan başvuru sahibi kurum/ kişi ve Türkiye Ulusal Ajansı arasında imzalanan hibe sözleşmesinin ardından başlar. (https://ua.gov.tr/media/jg4cptnn/2020_e-ka102_proje-uygulama-rehberi.pdf)

Türkiye Ulusal Ajansı'na yapılan Erasmus+ çağrılarının yönetim süreci farklı basamaklardan meydana gelmektedir. Bu süreçler; kalite güvencesi, görev ve sorumluluklar, Mobility Tool+ (Beneficiary Module), değerlendirme ve sonuçların kullanılması, yaygınlaştırılması aşamalarından oluşmaktadır. Ülke ajansına yapılan Erasmus+ çağrılarının finanse edildiği, sözleşmelerinin imzalandığı, ara ve nihai raporların sunulduğu aracı kurum Ulusal Ajanstır. Türkiye Ulusal Ajansının görevi kalite değerlendirme aşamasını geçmiş başvuru sahiplerine proje boyunca destek, yardım, fon sağlamak ve projenin uygulanması aşamasında rehberlik etmektir. Projeler yürütülürken her proje adına Ulusal Ajans bir proje sorumlusu atamaktadır. Projeyi yüksek kalitede tamamlamak yararlanıcı veya katılımcıların Erasmus+ projesi kapsamında hareketlilik öncesi, esnası ve sonrasında danışmanlık ve proje izleme mekanizmalarının varlığıyla doğru orantılıdır. Katılımcılar süreç öncesinde, sırasında ve sonunda kendilerine atanan proje sorumlusundan bilgi edinebilir, rehberlik hizmeti alabilirler. (<https://www.ua.gov.tr/media/pgsoqrpq/ka2-uygulama-kitab%C4%B1.pdf>)

Hibe sözleşmesini imzalayan kurum veya kişi yararlanıcı olarak adlandırılmaktadır. Her projede olduğu gibi projeyi uygulayan kurum ve kişilerin projenin tamamlanması için yerine getirmesi gereken görev ve sorumluluklara sahiptir. Görev ve sorumluluklar hareketlilik öncesi, esnası ve sonrası olmak üzere 3 aşamadan oluşur.

Yararlanıcı eğer bir kurum ise en az beş kişiden oluşan proje yürütme ekibi kurmalıdır. Yürütme ekibi oluşturulduktan sonra tüm katılımcı adayları bilgilendirilmeli, yabancı dil hazırlığına başlanmalıdır. Katılımcıların veya katılımcılara refakat edecek personelin yurtdışında katıldığı hareketlilik esnasında tercümansız iletişim kurması beklenmektedir. Avrupa’da ortak dil kabul edilmesi ve ilerleyen süreçlerde katılımcıların kariyerleri açısından faydalı olacağı düşünülerek yabancı dil eğitimi İngilizce dilinde yapılmaktadır. Önceden yüz yüze olan yabancı dil eğitimi Covid-19 salgını sebebiyle pandemi sona erece kadar online, çevrimiçi öğretim veya kendi kendine öğrenme stilleri tercih edilerek yapılmaktadır. Yararlanıcı kurum eğer bir okul ise TURNA sistemine giriş yaparak proje bilgi formunu doldurmalı, giden katılımcı listesini girmeli ve hibe sözleşmelerinin eki olan çalışma programlarını imzalamalıdır. Katılımcıların yurt dışında öğrenimlerini veya stajlarını Erasmus+ programı kapsamında tamamlamaları için hareketliliğe katılmadan önce seyahat, sağlık, kaza ve işyerinden kaynaklanan mali durumlar adına sigortalarını yaptırmaları gerekmektedir. 18 yaşından küçük öğrencilerin hareketliliğe katılmaları durumunda velilerinden veya vasilerinden noter onaylı muvafakat almaları gerekir. Gerekli durumlarda vize ve çalışma belgesi gibi işlemler tamamlanmış olmalıdır.

(https://ua.gov.tr/media/jg4cptnn/2020_e-ka102_proje-uygulama-rehberi.pdf) Hareketlilik esnasında sözleşmede yer alan tüm görev ve sorumlukların yerine getirilmesi gerekmektedir ve hibe sözleşmesinde yer aldığı gibi ödeme Türkiye Ulusal Ajansı tarafından yapılır. Hareketlilik esnasında karşı kurumdan veya katılımcılardan doğacak ve projenin tamamlanmasına engel oluşturacak herhangi bir durum ya da olay Türkiye Ulusal Ajans proje sorumlusuna iletilir. Karşı kurumla imzalanacak belgeler eksiksiz olarak tamamlanır. Faaliyetler değerlendirilmeli, öğrenme kazanımları ölçülmeli ve değerlendirilmelidir. Bu kısım projenin değerlendirme aşamasını oluşturmaktadır. Değerlendirme sırasında tüm ortaklar değerlendirme sürecine dahil olmalı, projenin amaç ve hedeflerine ne derece ulaştığını ölçmeli ve projenin başvurulması esnasında belirtilen planlamalara uygun olup olmadığını gözlemlemelidir. (<https://www.ua.gov.tr/media/pgsoqrpq/ka2-uygulama-kitab%C4%B1.pdf>)

Erasmus+ yönetim sürecinin farklı basamağı olan eski adıyla Mobility Tool+ olarak adlandırılan ve 2021 yılından itibaren Beneficiary Module olarak kullanılan çevrimiçi platform hareketlilik sonrasında yönetim ve raporlama sistemi olarak kullanılmaktadır. (<https://ua.gov.tr/anasayfa/icerikler/mobility-tool-ve-beneficiary-module/>)

Beneficiary Module proje faaliyetleri ve harcamalar hakkındaki bilgilerin girilmesinin yanı sıra ara rapor ve nihai raporun Ulusal Ajans'a iletildiği platformdur (<https://www.ua.gov.tr/media/pgsoqrpq/ka2-uygulama-kitab%C4%B1.pdf>).

Hareketliliğe katılan kurumlar hareketlilik aşaması da dahil olmak üzere hareketlilik sonrasında da yaygınlaştırma faaliyetlerine devam etmeli ve proje sonuç ve çıktılarını Erasmus+ Proje Sonuçları Platformu'na yüklemelidir. Yaygınlaştırma faaliyetlerinin asıl amacı yöresel, yerel, ulusal ve Avrupa boyutunda projenin, proje çıktılarının ve etkilerinin diğer kişiler üzerinde farkındalık yaratmasını sağlamaktır. Türkiye Ulusal Ajansı irtibata geçildiği takdirde projelerin yaygınlaştırılması için destek olmaktadır (<https://www.ua.gov.tr/media/pgsoqrpq/ka2-uygulama-kitab%C4%B1.pdf>).

Final raporu, hareketlilik sonrasında yurt dışında gerçekleştirilen faaliyetlerin Beneficiary Module üzerinden Ulusal Ajans'a iletildiği kısımdır. Belirtilen hususların Hibe Sözleşmesi'nde belirtilen yükümlülöklere uymaması halinde Ulusal Ajans hibe kaleminden kesinti yapma hakkına sahiptir (https://ua.gov.tr/media/jg4cptnn/2020_e-ka102_proje-uygulama-rehberi.pdf).

2. KURAMSAL TEMELLER VE KAYNAK ARAŞTIRMASI

Çalışmamızın kapsamında yurtiçi ve yurtdışında yürütülen araştırmalar iki ayrı başlık altında incelenmiştir. Yapılan araştırmalar Erasmus+ programına dahil olan personel ve öğrenciler açısından Erasmus+'ın çok çeşitli avantajları olan bir program olduğunu ortaya koymaktadır. Bu avantajlar, dil öğrenme, yeni kültürlerle tanışma, sosyo-kültürel açıdan olumlu yönde beslenme, sosyal becerilerin oluşturulması ve geliştirilmesi, teknolojik gelişmelerden haberdar olma, ülkeler arası imajın yeniden inşası veya tazelenmesi, demokratik ortamlar yaratılması gibi dinamiklerden faydalanmaktadır. Bu yüzden, Erasmus+ programının ülkemizi baz alarak sayısal veriler bakımından incelenmesinin bu programla ilgili mevcut literatürdeki boşluğu doldurması amaçlanmaktadır.

2.1. Avrupa Birliği Programları

Avrupa Birliği (bundan sonra AB) üye ülkeleri ile aday ülkeler arasındaki birliği teşvik etmek üzere belirli bir süre için belirli alanlarda belirli politikalar kapsamında uygulanan faaliyetlerin tümüne Birlik Programları adı verilmektedir. Bireylerin, işletmelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve kamu kuruluşlarının katılımıyla yürütülen bu programlar Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi'nin onayı ile yürürlüğe girmekte ve teklif çağrılarını yayımlayan Avrupa Komisyonu tarafından yürütülmektedir. Birlik programlarının bütçesi Avrupa Birliği bütçesinden sağlanan fonlar ve katılımcı ülkeler tarafından yapılan ödemeler ile gerçekleşmektedir. Programlara başvurular belirlenen çağrı kapsamında doğrudan Avrupa Komisyonu'na veya üye ülkelerde bulunan ilgili ajanslara yapılmakta ve başvuruların yapıldığı komisyon veya kurumlar tarafından değerlendirilmektedir (AB Başkanlığı, 2021).

Birlik programlarında hedeflenen temel amaç işbirliğine dayalı faaliyetler olduğundan, bu programlara yapılan başvurularda ülkeler arası ortak katılımın olması esastır. Bu amaç doğrultusunda Birlik programları 28 AB ülkesi, AB'ye aday ülkeler ve Balkan ülkeleri arasında uygulanmaktadır. Program bütçesinden sağlanan mali desteklerin büyük bir kısmı yatırım içermeyen kültürel faaliyetler, personel değişimi, öğrenci değişimi, araştırma projeleri ve bilgi paylaşımı gibi projeler kapsamında fonlanmaktadır (AB Başkanlığı, 2021).

2.2. Birlik Programları ve Türkiye

Birlik, Türkiye-AB Ortaklık ilişkisini kuran 12 Eylül 1963 tarihli Ankara Anlaşması'nın 1 Aralık 1964'te yürürlüğe girmesinden beri Türkiye ekonomisinin gelişmesine katkıda bulunmak ve Türkiye'nin ortaklık ilişkisinden doğan yükümlülüklerini yerine getirebilmesine destek olmak amacıyla Türkiye'ye mali yardımda bulunmaktadır (Efe, 2017). Türkiye'ye yönelik AB mali yardımlarının geçmişi taraflar arasında ortaklık ilişkisini tesis eden Ankara Antlaşması'nın yürürlüğe girdiği 1964 yılına kadar gitmekle birlikte, tasarlandığı günden bu yana da önemli yapısal değişiklikler göstermeye devam etmektedir (Aykın ve Gürsoy, 2011).

Ankara Antlaşmasında ikinci maddede belirtilen amaca göre; Türk milletinin istihdam düzeyi ve hayat koşullarının yükseltilmesine katkıda bulunmak ve Türkiye ekonomisinin hızlı bir şekilde kalkınması gerekliliği göz önüne alınarak AB ve Türkiye arasındaki ekonomik ve ticari ilişkileri kesintisiz ve dengeli olarak güçlü hale getirmeyi özendirmek olduğu anlaşılmaktadır. 26 Şubat 2002 tarihinde de "Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Topluluğu Arasında Türkiye'nin Topluluk Programlarına Katılmasının Genel İlkeleri Hakkında Çerçeve Anlaşma" ile, Avrupa Birliği'ne aday ülkeler arasında yer alan ülkemiz, Programlara katılmaya başlamıştır (AB Başkanlığı, 2021).

AB Programları Avrupa Parlamentosu ve Konsey'in onaylaması sonucu yürürlüğe giren kurucu mevzuata göre çok yıllık mali çerçeve olarak anılan yedi yıllık genel bütçe çerçevesinde uygulanmaktadır. Bu programlar yürütme ajansları veya ulusal ajanslar ile teklif çağrılarını yayımlayan Avrupa Komisyonunun genel müdürlükleri tarafından yürütülmektedir. Programların tüm mali finansı AB genel bütçesinden karşılanmaktadır. Birlik programları AB'nin ortaya koyduğu genel amaç ve politikalara uygun olarak şekillenmektedir (Avrupa Birliği Programları, 2022).

Ülkemiz 2014-2020 yılları arasında almış olduğu karar ile Birlik Programlarından aşağıda yer alan yedi programa katılım kararı almıştır.

Bu programlar;

İşletmeler ve KOBİ'lerin Rekabet Edebilirliği Programı: COSME,

Yaratıcı Avrupa,

İstihdam ve Sosyal Yenilik: EaSI,

Customs 2020,

Fiscalis 2020,

Araştırma ve Yenilik Çerçeve Programı: Horizon 2020

Eğitim, Öğretim, Gençlik ve Spor Programı: Erasmus+ programlarını içermektedir (Avrupa Birlik Programları, 2014).

16 Ekim 2014 yılında imzalanan katılım anlaşmasıyla Türkiye'nin dahil olduğu İşletmeler ve KOBİ'lerin Rekabet Edebilirliği Programı kapsamında küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) rekabet edebilirliği ve sürdürülebilirliklerinin güçlendirilmesi, gelişimlerinin desteklenmesi, girişimcilğe yönelik kültürün birlik işletmelerinde ve KOBİ'lerde teşvik edilmesi amaçlanmıştır (Uslu ve Özyüksel, 2020, s. 41; Bilginer, 2017, s.38; Yiğiter ve Özyiğit, 2018). Bu programın özel amaçları doğrultusunda;

- Özkaynak ve kredi sistemi ile- küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansmana erişimlerini kolaylaştırmak,
- Birlik içinde ve global düzeyde piyasalara erişimin kolaylaştırılması,
- Girişimciliğin desteklenmesi ve bu kültüre teşvik edilmesi,
- Rekabet ortamında şartların geliştirilmesi amaçlanmıştır (KOSGEB, 2019; Avrupa Birlik Programları, 2014).

COSME programı, finansmana erişim, pazarlara erişim, çerçeve koşullarının iyileştirilmesi ve girişimcilik ve girişimcilik kültürü bileşeni olmak üzere toplam 4 adet bileşeni içerir.

- Finansmana erişim bileşeni, kredi garanti desteği ve büyüme amaçlı özkaynak desteği araçlarından oluşur. Bu araçlar, Avrupa Komisyonu kararına göre Avrupa Yatırım Fonu tarafından yönetilir ve KOBİ'ler için finansal hizmet ve ürünler meydana getiren kurum ve kuruluşlara yöneliktir. Bu bileşen esas itibarıyla KOBİ'lerin finansmana erişimini kolaylaştırmayı ve rekabet güçlerini artırmayı amaçlar (COSME, 2019, s.37-45).
- Pazarlara erişim bileşeni, KOBİ'lerin AB ve dünya pazarına daha kolay ulaşabilmeleri için bilgilendirme, danışmanlık ve destekleme araçları sunar. Bu bileşenin temel araçları Avrupa İşletmeler Ağı, Fikri Mülkiyet Hakları KOBİ

Yardım Masaları, AB- Japonya Sınai İşbirliği Merkezi, Sizin Avrupalınız İş Portalı, Gelişmiş Tek Temas Noktaları, KOBİ'lerin Kamu İhalelerine Erişimlerinin Geliştirilmesi ve KOBİ'lerin Uluslararasılaşmasına Destek araçlarını içerir. Bileşenin temel hedefi, KOBİ'lerin uluslararası pazarlardaki rekabet gücünü artırarak ve yeni ortaklar kurmalarının yolunu açarak AB ve AB dışındaki pazarlarda yeni fırsatlardan haberdar olmalarını sağlamaktır (COSME, 2019, s.47).

- Çerçeve koşulların iyileştirilmesi bileşeni, AB yasalarının KOBİ'ler üzerindeki etkisini değerlendirmeyi, KOBİ'ler için daha kullanışlı ve iş dostu atmosferin yaratılmasını sağlamayı, Avrupa Küçük İşletmeler Yasası'nın "Önce Küçük Olanı Düşün" ilkesini KOBİ'lerle ilgili yürütülecek her türlü politikada temel almayı amaçlar. Bu bileşen, İşletmeler için İdari ve Düzenleyici Yüklerin Azaltılması (Avrupa Küçük İşletmeler Yasası, Avrupa KOBİ Haftası, KOBİ Meclisi, Avrupa Girişimciliği Teşvik Ödülleri, KOBİ'ler için Yeşil Eylem Planı çalışmaları), Küme Programları (Akıllı Uzmanlaşma Yatırımları ve Kümelerin Uluslararasılaştırılması çağrıları), Turizm Sektörüne Yönelik Uygulamalar (Avrupalı Seçkin Destinasyonlar Projesi), Daha İyi Politikalar için Teknik Araçlar (Avrupa Sürdürülebilir Kimyasallar Destek Hizmeti, Nanomalzemeler Gözlemevi, Sanayinin Modernizasyonu, AB KOBİ'leri için Servisleşme Potansiyeli, İşletmeler ve İmalat ve Etkinleştirici Anahtar Kolaylaştırıcı Teknolojiler için Yeni Beceriler, Dijital Dönüşümler, Sivil Drone Kullanıcılarının Gizlilik ve Veri Koruma Yükümlülükleri ile ilgili Farkındalıklarının Artırılması, Rekabet Gücü ve İnovasyon İçin E-Beceriler, Gıda Tedarik Zincirindeki Dikey İlişkilerde İyi Uygulama Prensiplerinin İzlenmesi, KOBİ'ler için Kaynak Verimliliği Öz Değerlendirme Aracı, Daha Rekabetçi ve Etkili Bir Savunma ve Güvenlik Sektörüne Yönelik" Tebliğlerin Uygulanması temaları) olmak üzere 4 adet araca sahiptir (COSME, 2019, s.56-65).
- Girişimcilik ve girişimcilik kültürü bileşeni, girişimcilik hakkındaki rehberlik hizmetlerini, denetimleri, eğitimleri ve diğer desteklerin sunulup girişimcilik kültürünün gelişmesini sağlar. Bu bileşen, Girişimcilik Eylem Planı 2020, Genç Girişimciler için Erasmus ve Kadın Girişimciliği programlarını kapsar. Bileşen, girişimcilerin Avrupa'nın büyümesini ve rekabetçiliğini gelişmesini sağlamasına katkıda bulunduğundan dolayı COSME Programı için oldukça önemlidir (COSME, 2019, s.66-68).

Ülkemizin 6 Kasım tarihinde dahil olduğu Yaratıcı Avrupa programı, Avrupa'daki dil ve kültür çeşitliliğinin korunmasını, teşvik edilmesini ve geliştirilmesini, Avrupa'nın kültürel mirasının başka kültürlerle tanıtılmasını, görsel-işitsel sektörün, diğer yaratıcı sektörlerin ve rekabetin güçlendirilmesini amaçlayan 1.462.764.000 Avroluk bütçeye sahip olan 1 Ocak 2014- 31 Aralık 2020 tarihleri arasında uygulanması planlanmış bir projedir. Proje, medya alt programı, kültür alt programı ve sektör ötesi ayak "garanti fonu" olmak üzere 3 alt başlıktan oluşmaktadır. Yaratıcı Avrupa programı, kültürel ve kreatif projeleri, milletlerarası çalışma ve rekabet gücünü artıracak yaratıcı ve kültürel alanlarda işbirliği, edebi eserlerin çevirisi, görsel-işitsel alanda çalışan profesyonelleşmiş kişiler için mesleki eğitimleri, Avrupa sineması ve televizyonlar için kurgu, yaratıcı belgeseller ve bilgisayar oyunlarının geliştirilmesi, film festivalleri, ortak film yapımları ve sinema okuryazarlığının teşvik edilmesini destekler (Bruell, 2013, s.12; Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yaratıcı Avrupa; Primorac ve diğerleri, 2017, s.8-11).

Yaratıcı Avrupa programı, programa katılanlar kadar vatandaşlarımıza da çeşitli olanak sunmaktadır. Bu program sayesinde sinemaseverler, Avrupa'da birçok sinema ve festivalde Avrupa filmlerini izleyebilecek, 250.000 sanatçı ve kültür alanında faaliyet gösteren kişilere çalışmalarını yurtdışında paylaşmaları için fon sağlanacak, birçok kurum ve görsel-işitsel alanda çalışan profesyonel kişilerin becerilerinin geliştirilip uluslararası alanda faaliyet yapmalarına imkan tanınacak, yayıncılar 4500'den fazla kitabın tercümesi için fon desteği alabilecek, kitapseverler yabancı eserleri kendi anadillerinde okuyabilecek ve program kapsamındaki projelerle birçok kişiye ulaşılacaktır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yaratıcı Avrupa).

İstihdam ve Sosyal Yenilik: EaSI programı, sürdürülebilir istihdam, sosyal dışlanma ve yoksullukla mücadele, çalışma şartlarının iyileştirilmesi ve sosyal korumanın temini amacıyla 1 Ocak 2014-31 Aralık 2020 tarihleri arasında 920 milyon Avro bütçeyle uygulanması planlanan bir programdır. Hedefleri arasında, işgücü piyasası politikalarının geliştirilmesi, AB mevzuatının modernizasyonunun sağlanması, coğrafi hareketliliğin sağlanması, mikro girişim erişilebilirliğinin artırılması ve sosyal girişimlerin finansmana ulaşmasının sağlanması bulunmaktadır (AB Başkanlığı, İstihdam ve Sosyal Yenilik Programı; Jacobi ve diğerleri, 2017, s. 167-171; Sabato ve diğerleri, 2015). PROGRESS, EURES (aday ülkelerin katılımına kapalı olduğundan ülkemizin katılımına kapalı) ve mikrofinans ve sosyal güvenlik ayağından oluşan 3 ayağı vardır.

PROGRESS ayağında, istihdam, sosyal koruma ve içerme ve çalışma şartlarından oluşur. Bu ayakta,

- istatistiki verilerin temini, etki analizleri, birlik hukukunun ulusal mevzuata entegre edilmesini izleme ve yenilikçi çözümlerin test edilmesine yönelik analitik çalışmalar,
- politika uygulayıcılarının eğitilmesi ve iletişim faaliyetleri, konferans ve seminerler için karşılıklı öğrenme eylemleri
- birlik ağlarının operasyon maliyetleri, çalışma grupları organizasyonu ve ulusal otoritelerin personel değişimi gibi konular için destek faaliyetleri finanse edilir.

Mikrofinans ve Sosyal Girişimcilik ayağında, dezavantajlı gruplar ve mikro girişimciler için mikro kredi ve sosyal girişimciliğin desteklenmesi alanlarındaki eylemleri destekler. Bu çerçevede, mikro girişimler kurmak ve/veya geliştirmek isteyen dezavantajlı gruplar ve piyasadan dışlanma tehlikesi içinde olan mikro girişimler için mikro finansman olanaklarına ulaşmanın sağlanması, aracı finansal kurumların kurumsal kapasitelerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Fiscalis 2020 programı, vergi denetimi ve vergilendirme alanlarında görev yapan kamu çalışanlarının Birlik müktesabatında ve üye olan devletlerde icra edilmesi konusunda bir standarda ulaşmalarının sağlanmasını, üye devletler arasında faal, verimli ve geniş kapsamlı bir işbirliği ortamının yaratılmasını, idarenin ve mükelleflerin ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran faydalı uygulamaların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasını ve aday ülkelerin katılım sürecinde vergilendirmede Birlik müktesabatına uyumunu ve idari kapasitesinin geliştirilmesi için gereksinimlerinin karşılanmasını amaçlayan ve bütçesi 243 milyon Avroluk olan bir programdır. Bu program yoluyla vatandaşlarımız doğrudan finansman desteği alamamakta, ancak başta Maliye Bakanlığı olmak üzere, vergilendirme alanında çalışan kurumlarımızın gelişmesine destek vermektedir (AB Başkanlığı, Fiscalis 2020).

Customs (Gümrükler) 2020 Programı, ilgili kamu kurum ve kuruluş personeli, ana gümrük konuları, geliştirilme aşamasındaki projeler (karma eğitim- blended learning) içerisinde araç araması, konteynır incelemesi, yetkilendirilmiş konularda e-öğrenme (e-learning), kuş gribi, nakit kontrolleri gibi konular ile ilişkili seminer, toplantı ve çalışma gruplarına faal

olarak katılımını amaçlayan 547 milyon Avroluk bütçesi olan bir programdır. Bunun yanında, bu programla birlikte, ülkemiz personeli, yurtdışındaki diğer ülkelerin gümrük idarelerinin de kabul etmesiyle, birçok sahada incelemelerde bulunmak üzere kısa süreli ziyaretler yapabilmekte, aynı zamanda, diğer ülkelerin gümrük idaresi personelinin de incelemelerde bulunmak üzere Türk Gümrük İdarelerini ziyaret edebilmesini mümkün kılmaktadır (AB Başkanlığı, Customs, 2020).

Ufuk programı adıyla da anılan Avrupa Birliği tarafından fonlanan ve yaklaşık 80 milyar € bütçeye sahip olan 2014-2020 yılları arasındaki dönemi kapsayan Horizon programı bilimde mükemmeliyet, endüstriyel liderlik ve toplumsal sorunlara çözüm ilkeleri doğrultusunda uygulanmıştır. Temel hedef, ekonomik büyümeyi tesis edecek üst düzey bilim ve teknoloji üretiminin gerçekleştirilmesidir (European Union, 2014, s.5).

Horizon 2020, araştırma ve inovasyonu bir araya getirerek, mükemmel bilime, endüstriyel liderliğe ve toplumsal zorluklarla mücadeleye verdiği önemle bunu başarmaya yardımcı olan finansal bir araçtır. Güner (2020), HORIZON 2020 başlığı altındaki proje sayısını ve hibe miktarını bu iki unsuru birbirlerine oranlayarak incelemiş ve yükseköğretim kurumlarıyla şirketler arasındaki iş birliğinin yükseköğretim kurumlarının yeterli becerilere sahip olduğu için inovatif faaliyetleri artırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Karacan (2021), bilim diplomasisinin Türk hükümeti ve AB arasındaki ilişkiyi hangi ölçüde etkilediğini ortaya koyduğu çalışmasında, Türkiye'nin bilim ve teknoloji politikalarını AB'ninkilerle uyumlu hale getirme çabalarının, yeni finansman mekanizmalarının ve ortak bir ülke olarak Horizon 2020'ye katılımının önünü açtığını ve Bilim ve Teknoloji (S&T) iş birliğini yumuşak güç olarak kullanmanın, Türkiye'nin Avrupa ülkeleriyle olan kamu diplomasisini güçlendirdiğini ortaya koymuştur.

TÜBİTAK himayesinde yürütülen ulusal girişimlerin yanı sıra çerçeve programları da bu kurum tarafından koordine edilmektedir. Temel amaçlara hizmet eden TÜBİTAK, 2016 yılından bu yana Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BİDEB) ve 2006 yılından beridir Araştırma Destek Programları Başkanlığı (ARDEB) adlarıyla yeniden inşa edilen birimleri farklı destek programları yürütmektedir (TÜBİTAK, 2018, s.5).

2014-2020 yıllarını içine alan program için Türkiye, 265.8 milyon €'luk ulusal katkıda bulunmuştur. Ufuk 2020 Paneli3 verilerine göre, kabul edilen projeler karşılığında program çerçevesinde alınan bütçe katkısı ise 278 milyon € düzeyindedir. Gerçekleşen geri dönüş oranı %104 civarında olup ilk defa ulusal katkıdan daha fazla program katkısı elde edilmiştir. Bu sonuçlar, üç çerçeve programı sürecinde Türkiye'nin kat ettiği yolu görmek açısından önem taşımaktadır (Artan ve Keşap, 2021).

HORIZON 2020, faaliyet alanını kapsayan 2014-2020 dönemlerinde 80 milyon Avroluk bütçeyle oluşturulmuştur. Türkiye Horizon 2020 boyunca, AB Üye Ülkeleri ve Asosiye Ülkelerdeki araştırma ve yenilik fonlarını ortak bir çerçevede birleştirmeyi hedefleyen, Madde 185 İnisiyatifleri'nden Yenilik ve Araştırma için Avrupa Metrolojisi Programı (EMPIR) ve Eurostars 2 Programı'na katılacaktır. Ortak Teknoloji Girişimlerini işaret eden Madde 187 inisiyatifleri ise HORIZON 2020'nin akıllı, temiz ve entegre ulaşım; gıda güvenliği, sürdürülebilir tarım ve ormancılık, deniz, denizcilik ve iç su araştırmaları ve biyo-ekonomi; güvenli, temiz ve verimli enerji; sağlık, demografik değişim ve refah; bilgi ve iletişim teknolojileri alanlarını kapsamaktadır. 2013-2017 yıllarını içerecek şekilde Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından bir plan hazırlanmıştır. Bu plan kapsamında ekonomik gelişmişlik düzeyi olarak ilk 10 ülke içinde yer alması, bilgi ekonomisine dayanması ve rekabet yarışı içerisinde olunması amaçlanmıştır. Stratejik amaçlar, işbirlikçi yaklaşımı benimseyen paydaşlar, kapasite dizaynı ve yenilik altyapısı, planlar dahilinde belirlenmiş ve Avrupa Birliği ile uyumlu, çevre konusunda hassas, sürdürülebilir bir piyasa yapısı ve üretim bulunmaktadır (Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2012, s.10-11).

2.3. Dünyada Erasmus+ Kapsamında Yapılmış Çalışmalar

Spievak ve Stasiak-Betlejewska (2016), Erasmus+ programı dahilinde Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nin uluslararası öğrenci değişimi alanındaki kalite konusunu incelediği çalışmasında, Erasmus+ hareketlilik unsurlarının, Polonya ve Çekya üniversiteleri arasındaki işbirliğine etkisini belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu kapsamda, Polonya ve Çekya üniversitelerine ait Erasmus Üniversite Beyannamesi'nin 2000-2014 yılları arasında programa dahil olmuş öğrencilerinden toplanan veriler incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, Erasmus+ programının, üniversitelere yeni öğrencileri çekmek, başka dillerde

dersler açmak, yeni projeler, burslar ve staj imkanları sağlamak alanlarında yenilik getirdiği sonucuna varılmıştır.

Primorac, Koržinek ve Uzelac (2017), kültürün değişen konumunun politik sonuçlarını ve kültürün AB gündemindeki rolü ve konumunu anlamadaki değişimleri üzerine yaptıkları çalışmada, Avrupa Birliği'nin kültür ve medya sektörlerine ilişkin değişen söylemini ve 2013'te kabul edilen Yaratıcı Avrupa Programı'nın Kültür Alt Programının daha geniş politika bağlamını analiz etmişler ve Programın önerilen ve benimsenen araçlarını araştırarak, Programın oluşturulmasındaki 'rekabetçilik' söyleminin yörüngesini ve bunun kültür sektörü için şu ankinden daha da güçlendirilmesi gerektiği sonucuna varmışlardır.

De-Tovar, Lorenzo ve Alvarado (2017), kültürlerarası gelişimde Erasmus+ öğrenci profilini İspanya'da incelediği vaka analizi çalışmasında, İspanyol olmayan 60 Erasmus+ öğrencisiyle görüşmüştür. Bu çalışma sonucunda, kültürlerarası gelişimde cinsiyet ve yaşın belirgin bir etkisinin olmadığını, ancak çok dilli eğitimin önemli bir belirleyici olduğunu ortaya koymuştur. Tüm bunlar dikkate alınarak da öğrencilerin karakter ve dil yeteneklerine göre ve uygun eğitim araçlarıyla kültürlerarası bir profil yaratılabileceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Klemencic, Znidarsic, Vavpetic ve Martinc (2017), tüm öğrencilerin dijital yerliler olduğunu düşünerek, dijital etnografik yaklaşımlarla öğrencilerden veri toplamak mümkün hale geldiğini öne sürmüştür. Bu doğrultuda da, yaptıkları çalışmada, Erasmus öğrencilerini oto etnografik olarak tanımlamış ve onlardan Erasmus hareketliliğine ilişkin yaşanmış deneyimlerini paylaştıkları ve kaydetmelerini isteyen bir web uygulaması olan ErasmusShouts'u tanıtmışlardır. Bu çalışmanın vardığı sonuca göre, bu uygulama sayesinde eğitim uygulamalarını ve öğrenme ortamlarını iyileştirmek için yükseköğretim uygulayıcıları ve araştırmacıları tarafından kullanılmak üzere uluslararası öğrencilerin deneyimleri hakkında büyük ölçekli nitel veriler üretilebilir.

Maciejwska (2018), Erasmus+ programının dönüşümsel öğrenme üzerindeki etkilerini anket uygulayarak incelediği çalışmasında, esnek düşünme, geçmiş bilgileri yeni durumlara uygulama, sürekli öğrenmeye açık kalma, sorumluluk risklerini göz önüne alma, anlayarak ve empati yaparak dinleme, net düşünme ve iletişim kurma, yaratıcılık, dürtüselliği yönetme, değişik alanlar arasında düşünebilme, mizah, merak, veri toplama ve problem çözme gibi mental yetenekler üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu kanıtlamıştır.

Avrupa’da öğrenci hareketliliğinin başarı göstergelerini sağlamanın yolunu Cairns (2019), nitel araştırma geleneği yoluyla, Erasmus deneyimi üzerine mikro düzeyde çalışmalar aracılığıyla inceleme ve değişim ziyaretlerine katılan katılımcılardan etkilerin öğrenilmesi olarak vurgulamıştır.

Castro ve Penalvo (2020), Erasmus+ Proje Sonuçları Platformu’ndan aldıkları verilere dayanarak e-Öğrenim ve ilgili metodolojilerle bağlantılı eğitim projelerinin analizinden toplanan ana verileri üzerinde bir çalışma yapmıştır. Sonuç olarak, KA1 ve KA2 eylemlerinde e-Öğrenme ile bağlantılı olan 50’den fazla projeye sahip, eğitim merkezlerini içeren ve iyi uygulama ve/veya başarı öyküsü olarak etiketlenen projelerin gözden geçirilmesinin uygun olduğunu ortaya koymuştur.

Dabasi-Halaszi, Kiss, Manafi, Marinescu, Liptak, Roman ve Lorenzo-Rodriguez (2019), Batı ve Doğu Avrupa ülkelerinin Erasmus+ programına katılan öğrencileri arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri 1504 kişiden aldıkları verileri sosyal ağ analizine dayanarak incelediği çalışmasında, iki grup arasındaki temel farkın sosyo-ekonomik durum olduğunu, Doğu Avrupa öğrencilerinin öncelikle iş temelli sonrasında öğrenme temelli bir amaçla programa dahil olurken Batı Avrupa öğrencilerinin sadece hareketliliğe odaklandığını tespit etmiştir. Bununla beraber, Doğu Avrupalı öğrencilerin Erasmus+ hareketliliğini puanlama konusunda Batı Avrupa öğrencilerinden daha istekli ve yüksek puan verme eğiliminde olduğu görülmüştür.

Giannopoulou, Touliaz, Kaldiz, Panagiaris, Papageorgiou, Fois ve Alexopoulos (2020), yükseköğretim kurumlarında Erasmus+ kapsamında staj hareketliliğini ortaya koyduğu çalışmasında, farklı yükseköğretim kurumlarından 240 öğrenciden aldığı bilgiler sonucunda giden öğrencilerin %94’ünden fazlası Erasmus+ hareketlilik deneyiminden genel olarak memnun oldukları, staj görevlerinin öğrencilerin %85’i için çalışma programı ve eğitim profili ile uyumlu olduğu, dil becerilerinde çarpıcı bir gelişme olduğu, öğrencilerin %60’ından fazlasının Erasmus+ hibesi almadan yurtdışında eğitim almayacakları sonucuna varmıştır.

Lesjak, Juvan ve Podovsovnik (2020), Erasmus+ öğrencilerinin seyahat etme alışkanlıklarını incelediği çalışmada, Slovenya’da 2016/17 akademik yılında tüm Erasmus+ kayıtlı öğrenciler arasında çevrimiçi bir anket yapmış, katılımcıların %93’ünün

hareketlilikleri sırasında seyahat ettiğini, çalışma seviyesi ve cinsiyetin öğrencilerin seyahat davranışlarını etkileyen unsurlar olduğunu, erkek öğrencilerin ağırlıklı olarak çekici gece hayatı olan şehirleri ararken, kız öğrencilerin güvenli ve çekici kültürel alanlar sunan kolay erişilebilir şehirleri aradığını ortaya koymuştur.

Štraupaitė (2020), Erasmus+ programı kapsamında Litvanya'ya gelen öğrencilerin hareketliliğe dahil olma motivasyonlarını incelediği çalışmada, öğrenci motivasyonlarının yabancı dil gelişimi, yeni insanlarla tanışma, kendi ülkelerinde iş bulabilme fırsatı, coğrafik faktörler (denize yakınlık), gidilecek ülkedeki güvenlik durumu, kültürel tarih, iklim, gidecekleri üniversitenin reklamı, gidecekleri üniversitedeki koordinatörleri gibi etkenler tarafından etkilendiğini öne sürmüştür.

Kosmas, Parmaxi, Perifanou, Economides ve Zaphiris (2020), Erasmus+ programına dahil olacak kişilere dair bir profil yaratma konusunda motivasyonlar, algılar ve dilsel ihtiyaçlara yönelik vaka analizi ve ampirik araştırmalara bağlı çalışmasında, Erasmus+ programına dahil olacak kişilerin yabancı dil bakımından ek eğitimlere ihtiyaç duyduğunu, programa katılma motivasyonları arasında akademik hayatta, çalışma hayatında ya da öğrenim hayatında tecrübe kazanmak, yeni kültürler öğrenmek, yeni yerler keşfetmek, mesleki kaliteyi artırmak ya da dilsel becerileri ilerletmek gibi unsurların olduğunu ve kişilerin karşılaştığı en büyük zorluğun yerel halkla anlaşamamak olduğunu tespit etmiştir.

Myhovich (2020), Ukrayna'daki yükseköğretim kurumlarının uluslararası bir kimlik kazanmasında Erasmus+ programının rolünü incelemiştir. Bu çalışma sonucunda, Erasmus+ programının uluslararasılaşmada önemli bir paya sahip olduğunu ancak hala yetersiz kaldığını, programa katılan öğrenci ve akademisyenlerin ülkedeki tüm öğrencilere ve akademisyenlere kıyasla çok az kaldığını, programın öğrenme ve öğretme kalitesini artırdığını, ders programlarında yabancı öğrenciler Ukraynalı öğrencilerle kaynaşmasını sağlayacak programlar oluşturulduğunu ortaya koymuştur.

Fansa (2021), Erasmus+ programına katılan öğretmenlerin gençlik çalışanı olarak tecrübeleri hakkında yaptığı çalışmada, Erasmus+ programının öğretmenlerin mesleki becerilerini yükselttiğini, eleştiri, yüksek özgüven, mesleki bilgi, dil becerileri, yeni kültürlerle açıklık, teknolojik yeniliklerle tanışabilme ve yaratıcılık konularında öğretmenleri ileriye taşıdığını ortaya koymuştur.

Fumasoli ve Rossi (2021), Erasmus+ programının milletlerarası öğretim ve öğrenim yeniliklerinde yükseköğrenim kurumlarının rolü üzerinde hazırladığı çalışmada, üniversiteler arasındaki ağın büyüklüğünün küçüklüğü, üye sayısının çeşitliğinin ve konu sayısının çeşitliğinin yükseköğrenim kurumlarının uluslararası bir boyut kazanmasında önemli olduğunu göstermektedir.

Lopez ve Lopez (2021), Covid-19 esnasında Erasmus+ kapsamında daimi öğretmen yetiştirmede İspanyol katılımcılarla yaptığı görüşmeler sonucunda elde ettiği bulgular, Erasmus+ programına ayrılan bütçelerin giderek arttığını, buna bağlı olarak da okul başarısının arttığını, kırsal ve coğrafi olarak dezavantajlı olan bölgelerden katılım isteğinin arttığını ve oluşturulan projelerin çoğunlukla yabancı dil öğretimi ve öğrenimi, eğitimde yenilik, dijital yenilik, pedagojik ve eğitim kalitesini geliştirme etrafında şekillendiğini göstermiştir.

Nogueiro, Saraiva, Jorge ve Chaleta (2022), Erasmus+ programı ile sürdürülebilirlik bakımından yükseköğrenim hareketliliği katkılarını 17 adet Sürdürülebilir Gelişim Hedefine dayalı olarak incelediği çalışmasında, akademik hareket tecrübesinin, yeni ve mevcut yabancı dil becerilerini geliştirmek, kişisel düzlemde ilerleme kaydetmek, uluslararası bir kimlik kazanmak, hükümetler arası iletişim gibi konularda bir platform görevi gördüğünü ortaya koymuştur.

Nardella (2021), Covid-19 pandemisi boyunca Avrupa kimliğinin zenginleşmesinde Erasmus+ programının rolünü incelediği tez çalışmasında, sadece Avrupalılardan oluşan 18 üniversite öğrencisiyle yaptığı görüşmeler sonucu Erasmus+ programının öğrencilerin sosyalleşmesinde önemli paya sahip olduğunu, karşılıklı olarak tecrübe paylaşım ortamının geliştiğini ancak bunun üniversite kampüslerinde değil de üniversite dışındaki yerlerde yapılmak zorunda kalındığını ortaya koyarak pandemi sürecinin hem olumlu hem olumsuz yönlerini açığa çıkarmıştır.

Peeva (2021), Bulgaristan Trakia Üniversitesi ile Southampton Üniversitesi arasındaki Erasmus+ programı etkileşimini akademik personel açısından çeşitli mülakatlarla analiz ettiği çalışmasında, fen bilimleri alanında dört adet profesörün bu değişim programına katıldığını ve değişim programı sonucunda personelin Erasmus+ programını öğrenmeyi akademik bir uygulamadan fazlası olarak gördüğünü ortaya çıkarmıştır.

Prieto-Arranz, Juan-Garau ve Mesquida (2021), 5 İspanyol, 2 Romanyalı ve 1 Ekvadorlu öğrenci olmak üzere toplam sekiz Erasmus+ öğrencisinin yurtdışı eğitim deneyimlerini içeren ve odak grup tartışmalarının, e-dergi anlatılarının ve ayrıca arka plan ve dil iletişim anketlerinin analizinden elde edilen veriler ışığında ortaya koyduğu çalışmada, katılımcıların sosyalleşme kalıpları ve Erasmus+ programındaki ikinci dil olarak İngilizce konuşanların genel benlikleri, kimlikleri ve kültürler arası yeterlilikleri üzerindeki etkisini gösterirken, olası dil kazanımlarına da işaret etmiştir. Çalışmanın sonucunda, katılımcıların sosyal çevrelerinde genişleme olduğu, yeni bilgiler edindikleri, kendi sanal topluluklarını değişik bir biçimde algılamaya başladıkları ve Erasmus+ programını yaşamı değiştiren bir deneyim olarak yorumladıkları görülmüştür.

Poszytek, Fila ve Jezowski (2021), Avrupa Birliği'nin eğitim, öğretim, gençlik ve spora yönelik girişimi olan Erasmus+ Programı (2014-2020) kapsamındaki projelerin uygulanmasında 4.0 yetkinliklerinin rolü üzerine yaptıkları çalışmada, Erasmus+ proje koordinatörlerinin özellikle dijital ve teknik beceriler ile bilişsel yetkinlikler açısından görece yüksek düzeyde 4.0 yetkinliklerine sahip olduğunu, Covid-19 pandemisinde, 4.0 yetkinliklerinin, özel olarak da bilgisayar kullanımıyla ilgili ve yönetsel yetkinlikler açısından, Erasmus+ projelerinin başarılı bir şekilde yönetilmesinde belirli bir ölçüde rol oynadığını ve Covid-19 pandemisi döneminde Erasmus+ projelerinin uygulanmasıyla ilgili olarak stres-verimlilik ilişkisi olduğunu tespit etmiştir.

Poszytek (2021), Erasmus+ projelerinin ilişki ve ağ oluşturma özellikleriyle bağlantılı faktörlerin COVID-19 salgını sırasında Avrupa ulus ötesi işbirliği projelerinin sürdürülebilirliğini ne ölçüde kolaylaştırdığını analiz etmek amacıyla 990 Erasmus+ proje lideri arasında bir araştırma yürütmüştür. Bu araştırma, ulus ötesi işbirliğinin dijital ve sosyal boyutlarına dikkat çekmekte, bu boyutları modern yönetim bilimindeki ilişkisel bakış açısı ve ağ paradigmasına ek olarak stratejik yönetim bağlamındaki yerini belirlemekte ve araştırmacıların, Erasmus+ projelerinin bölgesel, ulusal ve Avrupa toplulukları üzerindeki etkisini analiz etme eğiliminde olmadığını ve özellikle COVID-19 salgını bağlamında projelerin yönetimiyle bağlantılı yönere vurgu yapmadığını göstermiştir.

Freitas (2022), Erasmus+ programına dahil olan dezavantajlı gençleri incelediği tez çalışmasında, Portekiz şehrinde yaşayan 40 öğrenciden çevrimiçi ortamda toplanan bilgiler ışığında, bu gençlerin Erasmus+ programına şevk ve ilgiyle katıldıklarını ve bu çalışma sayesinde seslerini, sisteme daha iyi dahil olabilmek için, gerekli makamlara duyurabildiklerini ortaya koymuştur.

2.4. Türkiye’de Erasmus+ Alanında Yapılmış Çalışmalar

Elmalı (2013), “Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları’nın Türkiye Uygulamasında Erasmus Programı Bağlamında Değerlendirilmesi”, isimli yüksek lisans tezinde, Erasmus programının sosyal bakımdan farklı ırk, din, kültür ve coğrafyadan gelen insanlarla dostluklar kurabilmesinde, kültürel bakımdan gittikleri ülkelerdeki yabancı kültürlerle tanışmasında ve kültürel etkileşim içinde bulunabilmede, kişisel ve mesleki gelişim bakımından öğrencilerin kendi ayakları üzerinde durabilmesinde ve hayata başka bir açıdan bakabilmesinde oldukça etkili olduğunu ortaya koymuştur.

Ünal (2016), öğretim elemanı ve öğrencilerin AB Erasmus+ programıyla ilgili algılarını ölçtüğü çalışmasında Ahi Evran Üniversitesi öğrenci ve öğretim elemanlarından oluşan toplam 315 kişiyle yaptığı çalışmasında, cinsiyet, başarısız dersler, okul türü, hizmet yılını baz alarak, öğrenci ve öğretim elemanlarının ilgi ve bilgilenme düzeylerinin yetersiz olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Kavrar ve Çankaya (2017), AB eğitim politikalarıyla ilgili yaptığı çalışmada Erasmus+ programının işsizlik sorununa çözüm sunduğunu, gençlerin yurtdışı deneyimini ve yurtdışında yaşayabilme becerisini geliştirdiğini, AB üyesi olmayan ülkelerin öğrencilerine de yurtdışı eğitimi fırsatı tanıdığını, 2007-2013 arasında uygulanan Yaşam Boyu Öğrenme Programı’na yeni bir pencere açtığını ve eşitsizlik ve yoksullukla mücadelede etkili bir araç olduğunu ortaya koymuştur.

Hatisaru (2017), Türkiye’nin Erasmus+ Programı çerçevesinde stratejik ortaklıkları ve bilgi ortaklıklarını incelediği çalışmasında, Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarının stratejik bütçelerinin Erasmus + programına olan ilgiyi karşılayabilecek düzeyde olmadığını, yeterli puan alan projelerin bütçedeki yetersizlikler nedeniyle mali destek

alamadığını, bilgi ortaklıkları projelerinde ise Türkiye'nin yeterli ilgiyi gösteremediğini ve yapılan başvuru sayısının ortalama düzeyde olduğunu ortaya koymuştur.

Karakuş, Uyar, Balbağ (2017), öğretmenlerin Erasmus+ programı çerçevesinde okul projeleri oluştururken meydana gelebilecek ihtiyaçları araştırdığı çalışmada, kartopu örnekleme yöntemiyle belirlenen 8 ortaokul öğretmeninden yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla elde edilen bilgiler değerlendirilmiştir. Tümevarımsal analiz sonucunda ise grup çalışması ve bilgi, beceri ve deneyim eksikliğinin proje sürecini olumsuz etkilediği, mesleki gelişimin tam anlamıyla sağlanamadığı ve öğretmenlerin süreç kazanımlarının müfredata adapte edileceği bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduğu saptanmıştır.

Yıldız ve Yöntem (2017), Avrupa birliği eğitim ve gençlik programlarında faydalanmış Kırıkkale Üniversitesi öğrencilerinin kültürel alandaki fikirlerini tespit etmek için 42 öğrenciden elde ettikleri yaptıkları çalışmada, öğrencilerin büyük bölümünün Erasmus+ programının farklı kültürlerle etkileşime önemli etkide bulunduğunu ve öğrencilere küresel iletişim becerileri kazandırdığını göstermiştir.

Altuğ, Sezgin ve Önal (2019), Erasmus+ programının katılımcıların kültürlerarası iletişim yetkinliğini artırıp artırmadığına dair yaptığı çalışmada, Erasmus+ programına katılmış ve katılmamış İngilizce öğretmenliği bölümünden iki grup öğrenciyi incelemiştir. Tutum anketi yoluyla elde edilen çalışmalar t-test yöntemiyle analiz edilmiş ve Erasmus+ programına katılan öğrencilerin, aynı programa katılmayan öğrencilere kıyasla daha olumlu bir tutum içinde olduklarını ortaya koymuşlardır.

Bahadır ve Gürsoy (2019), Covid-19 ve Erasmus+ arasındaki ilişkiyi Kırklareli Üniversitesi örneği üzerinden incelediği çalışmada 2019-2020 ve 2020- 2021 eğitim-öğretim döneminde programa katılan kişilerle birtakım mülakatlar gerçekleştirmiştir. Mülakatlar sonucunda, Covid-19 pandemisinin öğrencileri staj yeri bulmak ve vize almakta zorluk yaşama ve buna bağlı olarak da programa tam anlamıyla katılıp katılamama konusunda belirsizlik endişesi yaşama yönünden; kurum personelinin ise kalacak yer ve uçak bileti bulamamak ve öğrencileri pandemi süresi boyunca güvende tutmada endişe yaşama konusunda olumsuz etkilediği sonucuna varmışlardır.

Adanır ve Susam (2019), yükseköğrenin öğrencilerinin Erasmus+ programı hakkındaki görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılan çalışmada, 2015-2018 yılları arasında Muş Alparslan Üniversitesi öğrencileri arasından gönüllülük esasıyla toplanan veriler sonucunda, öğrencilerin Erasmus+ programına katılma motivasyonlarının arasında yeni kültürler görmek ve yabancı dil becerilerini geliştirmek olduğunu ve programın sonunda da öğrencilerin bu hedeflerine ulaşabildiğini göstermiştir.

Demirer ve Dak (2019), üst düzey yöneticiler, okul yöneticileri ve öğretmenlerin Erasmus + programına yönelik görsel metaforları incelediği çalışmada, bu metaforları kültür, bilgi ve beceri alt kategorilerini içeren “paylaşım” kategorisi; vizyon, bayrak, eğitim sistemleri gibi alt kategorileri içeren “farklılıklar” kategorisi ve “işbirliği oluşturma, eğitim kalitesini artırma, yenilik transferi, toplantı, ürün oluşturma” gibi alt kategoriler halinde ortaya koymuşlardır.

Akgün ve diğerleri (2020), kamu diplomasisi aracı olarak Erasmus+ programını incelemiş ve bu kapsamda Macaristan ve İtalya’ya gönderilen 25 katılımcıdan 18 ile görüşmüş, toplanan verileri betimsel analiz ile işlemiştir. Çalışma sonucunda, katılımcıların Erasmus+ programını seçmelerindeki en önemli faktörün kültürel ve kişisel kazanımlar olduğu, ancak tercih esnasında arkadaş tavsiyesi ve dijital platform araçlarının kullanılmamasının da bir eksiklik olduğu saptanmıştır.

Karlı ve Özel (2020), Polonya örneği üzerinden Erasmus+ programının yurttaş diplomasisindeki yerini incelediği çalışmasında, 2018-2019 akademik yılında Polonya’da bulunan 13 öğrenciden yüz yüze yapılmış yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanan verilere göre, öğrencilerin Polonya’yı tercih etmesinde arkadaş tavsiyesi, ekonomik şartlar ve ülke konumu önemli yere sahiptir. Sosyal hayatın aktif olduğu ülkede İngilizce gelişiminin olumlu etkilendiği, öğrencilerin Polonya’da maruz kaldığı ırkçı söylemlerin öğrencileri etkilemediği ve öğrencilerin Türk kültürünü anlatmak ve Türkiye’yi iyi bir şekilde temsil etmek için çabaladığı da araştırmanın sonuçları arasındadır.

Kuloğlu (2020), Erasmus+ programına katılan öğrencilerin yabancı dil becerileri üzerine, 2008-2009 ve 2018-2019 akademik yıllarına ait gönüllülük esasına dayanarak toplanan verileri kullanarak yaptığı çalışmada, programa katılan öğrencilerin yabancı dil başarısının arttığı görülmüştür.

Güner (2020), AB üyesi ülkelerin Ufuk 2020 Programı dahilinde yükseköğretim kurumlarının rolünü incelediği çalışmasında, üye ülkelerin programa katkıları, proje sayıları ve hibeleri ortaya koymuş ve proje sayısı ve hibeleri gözönüne alarak AB ülkeleri arasında heterojen bir dağılım olduğu ve yükseköğretim kurumları ve şirketler arasındaki iş birliğiyle yeni şeyler üretme arasında doğru orantı olduğu sonucuna varmıştır.

Öğrencilerin Erasmus+ programına katılma motivasyonları olarak yabancı dil öğrenme isteği, farklı kültürlerle duyulan ilgi, tarihi ve turistik gezi yapma arzusu gibi öğeleri ortaya koyan Küçükçene ve Akbaşlı (2021), karşılaşılan zorlukların ise çoğunlukla kültürel ve sosyal alanda meydana geldiğini göstermiştir.

Özel (2021), “ Kamu Diplomasisi Türü Olarak Eğitim Diplomasisi Bağlamında Erasmus+ Değişim Programı” isimli doktora tezinde, KA103 projesi kapsamında Türkiye’ye Avrupa’dan gelen ve daha önce Erasmus+ programıyla Türkiye’ye gelmiş ve halihazırda hala ülkemizde çalışan kişilerle birtakım görüşmeler yaparak, Erasmus+ programının, Türk kültürüne olan önyargının kırılmasında, Türk vatandaşlarına yönelik algının olumlu yönde değişmesinde, Türk kültürünü öğrenmede, ülkemizin uluslararası imajının artmasında, vatandaşlar ve hükümet yetkilileriyle programa dahil olan kişiler arasındaki ilişkilerin olumlu yönde iyileşmesinde, politik alanda gelişmelerin hız kazanmasında ve uzun süreli ilişkiler geliştirilmesinde önemli bir rol oynadığı sonucuna varmıştır.

Akar ve Gürkaynak (2022), kamu diplomasisi aracı olarak Erasmus+ programını ortaya koyduğu çalışmasında, Erasmus+ programının görünürlüğünün Avrupa Birliği için çok önemli olduğunu, Avrupa Birliği’nin kamu diplomasisi bağlamında ülkeler arası iletişimi artırarak küresel aktör olma gayesini gerçekleştirmeyi planladığını ve program dahilinde Birlik’in Avrupa içindeki genç nüfusu bu şekilde sisteme dahil ederek daha demokratik bir ortam yaratmayı hedeflediğini göstermiştir.

Karadağ (2022), Erasmus+ programının parçası olmak isteyen öğrencilerin bu programa katılım isteğini demografik değişkenler ve kişilik özellikleri bakımından analiz ettiği çalışmasında, Ege Üniversitesi’nde öğrenim gören 264 öğrenciden anket ve kişilik ölçeği yoluyla veriler elde edilmiştir. Çalışma sonucunda, Erasmus+ programından yararlanan ve yararlanmayanlar arasında demografik özellikler ve kişilik özellikleri bakımından dikkat çeken farklılıklar ortaya çıkmıştır. Erasmus+ programından yararlanan öğrencilerin ailelerin gelir ve eğitim düzeyi, yararlanmayan öğrencilerden daha yüksek bir seviyededir.

Kavrar ve Kurnaz (2022), Türkiye, İtalya ve İspanya'yı kapsayan bir alanda Erasmus+ kapsamındaki üniversite öğrencilerinin dijital hazır bulunuşluğunu incelediği çalışmada, Şubat-Mart 2021 tarihleri arasında İspanya, İtalya ve Türkiye'den toplam 187 öğrenciye anket uygulanmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin Erasmus+ programının dijital dönüşüm sürecinde, öğrencilerin dijital becerilerinin bu süreci etkileyen en önemli konulardan biri olduğu ve bu ülkelerdeki yükseköğretim kurumlarının Erasmus+ programının düzenlemeleriyle yüksek seviyede etkileşime girdiğinden, her üç ülkedeki dijital hazır bulunuşluk düzeyinin benzer olduğu ortaya konmuştur.

3. ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

Bu bölümde çalışmanın araştırılmasında kullanılan materyal ve yöntemlere yer verilecektir. Çalışma, Erasmus+ Factsheet sayfasından alınan 2014-2020 yıllarını kapsayan Erasmus+ Programı içerisinde Türkiye'nin yerine ait veriler kullanılarak nicel olarak incelenecektir. Erasmus+ Programı içerisinde Türkiye'nin yıllar bazında (2014-2020) AB'den aldığı toplam hibe miktarı, Türkiye'den katılan toplam kişi ve proje sayısı, Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı, Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den giden toplam personel sayıları, Türkiye'den en çok katılımcı kabul eden ülke ve en çok hareketlilik gerçekleştiren Türk üniversiteleri ile 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ Programı Stratejik ortak bütçe, proje ve kuruluş sayısı verileri tablolar halinde sunularak yorumlanacaktır. Veriler incelenirken basit istatistiksel temel değerler kullanılarak değerlendirme yapılmıştır. Bu temel basit istatistiksel paket programı kapsamında 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ programında Türkiye'ye ait veriler nonparametrik olarak Spearman Korelasyon Testi kapsamında betimsel istatistik ve nonparametrik olarak Spearman Korelasyon Testi aracılığı ile incelenecektir.

3.1. Araştırma Verileri

Bu çalışma, kamuya açık olan Erasmus+ Factsheet sayfasında online ortamda sunulan 2014-2020 Yılları arasındaki verileri içerecektir. Bu kapsamda toplanan veriler şöyledir:

Tablo 1. 2014-2020 Erasmus+ Programı Hakkında Veriler

Yıl	Hibe	Türkiye'den Katılan Kişi Sayısı	Toplam Proje Sayısı	Türkiye'den Giden Öğrenci ve Stajyer	Türkiye'ye Gelen Öğrenci ve Stajyer	Gelen Personel	Giden Personel
2020	83.059.000	43.114	1.224	15.664	4.619	1.106	1.194
2019	83.000.000	44.953	1.333	17.461	4.579	2.288	3.104
2018	83.096.000	44.930	1.417	17.957	3.521	2.288	3.245
2017	76.073.000	43.097	1.304	17.008	3.563	1.199	3.334
2016	75.075.000	41.275	991	16.193	7.469	1.521	2.779
2015	73.092.000	40.353	906	14.666	7.943	2.206	2.757
2014	68.073.000	40.432	987	15.060	6.818	2.261	5.838

Kaynak: https://wayback.archive-it.org/12090/20210927084220/https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/factsheets_en

2014-2020 yılları arasında Erasmus+ programı hakkında toplanan ve Tablo 1., Tablo 2 ve Tablo 3'te sunulan veriler şu şekilde özetlenmiştir.

2014 yılında, 68.073.000 € bütçeyle içerisinde Türkiye'den projeye katılan kişi sayısı 40.432, toplam proje sayısı 987, Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı 15.060, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı 6.818, gelen personel sayısı 2.261, giden personel sayısı 5.838'dir. En çok kabul alan ülkeler Almanya, Fransa, Polonya iken hareketliliğe en çok katılan üniversiteler Marmara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi'dir. Stratejik ortak bütçesi 19.089.000, stratejik ortak proje sayısı 103, stratejik ortak kuruluş sayısı 620'dir.(Erasmus+ 2014 in numbers)

2015 yılında, 73.092.000 € bütçeyle içerisinde Türkiye'den projeye katılan kişi sayısı 40.453, toplam proje sayısı 906, Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı 14.666, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı 7.943, gelen personel sayısı 2.206, giden personel sayısı 2.757'dir. En çok kabul alan ülkeler Almanya, Fransa, İtalya iken hareketliliğe en çok katılan üniversiteler Marmara Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi'dir. Stratejik ortak bütçesi 22.011.000, stratejik ortak proje sayısı 106, stratejik ortak kuruluş sayısı 674'dir. (Erasmus+ 2015 in numbers)

2016 yılında, 75.075.000 € bütçeyle Türkiye'den projeye katılan kişi sayısı 41.275, toplam proje sayısı 991, Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı 16.193, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı 7.469, gelen personel sayısı 1.521, giden personel sayısı 2.779'dur. En çok kabul alan ülkeler Polonya, Almanya, İtalya iken hareketliliğe en çok katılan üniversiteler Marmara Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi'dir. Stratejik ortak bütçesi 25.055.000, stratejik ortak proje sayısı 158, stratejik ortak kuruluş sayısı 952'dir. (Erasmus+ 2016 in numbers)

2017 yılında, 76.073.000 € bütçeyle Türkiye'den projeye katılan kişi sayısı 43.097, toplam proje sayısı 1.304, Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı 17.008, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı 3.563, gelen personel sayısı 1.199, giden personel sayısı 3.334'tür. En çok kabul alan ülkeler Polonya, Almanya, İtalya iken hareketliliğe en çok katılan üniversiteler Anadolu Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi'dir. Stratejik ortak bütçesi 27.069.000, stratejik ortak proje sayısı 178, stratejik ortak kuruluş sayısı 1.057'dir. (Erasmus+ 2017 in numbers)

2018 yılında, 83.096.000 € bütçeyle Türkiye’den projeye katılan kişi sayısı 44.930, toplam proje sayısı 1.417, Türkiye’den giden öğrenci ve stajyer sayısı 17.957, Türkiye’ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı 3.521, gelen personel sayısı 2.288, giden personel sayısı 3.245’tir. En çok kabul alan ülkeler Polonya, Almanya, İtalya iken hareketliliğe en çok katılan üniversiteler Ankara Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi’dir. Stratejik ortak bütçesi 27.070.000, stratejik ortak proje sayısı 183, stratejik ortak kuruluş sayısı 1.045’tir. (Erasmus+ 2018 in numbers)

2019 yılında, 83.000.000 € bütçeyle Türkiye’den projeye katılan kişi sayısı 44.953, toplam proje sayısı 1.333, Türkiye’den giden öğrenci ve stajyer sayısı 17.461, Türkiye’ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı 4.579, gelen personel sayısı 2.288, giden personel sayısı 3.104’tür. En çok kabul alan ülkeler Polonya, Almanya, İspanya iken hareketliliğe en çok katılan üniversiteler Marmara Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi’dir. Stratejik ortak bütçesi 31.080.000, stratejik ortak proje sayısı 203, stratejik ortak kuruluş sayısı 1.209’dur. (Erasmus+ 2019 in numbers)

2020 yılında, 83.059.000 € bütçeyle Türkiye’den projeye katılan kişi sayısı 43.114, toplam proje sayısı 1.224, Türkiye’den giden öğrenci ve stajyer sayısı 15.664, Türkiye’ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı 4.619, gelen personel sayısı 1.106, giden personel sayısı 1.194’tür. En çok kabul alan ülkeler Polonya, Almanya, İtalya iken hareketliliğe en çok katılan üniversiteler Marmara Üniversitesi, Ankara Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi’dir. Stratejik ortak bütçesi 39.064.000, stratejik ortak proje sayısı 249, stratejik ortak kuruluş sayısı 1.467’dır. (Erasmus+ 2020 in numbers)

Tablo 2. 2014-2020 Erasmus+ Programı Ülkeler ve Üniversiteler

Yıl	En Çok Kabul Alan Ülkeler	Hareketliliğe En Çok Katılan Üniversiteler
2020	Polonya, Almanya, İtalya	Marmara –Ankara- Hacettepe
2019	Polonya, Almanya, İspanya	Marmara-Anadolu- Yıldız Teknik
2018	Polonya, Almanya, İtalya	Ankara - Anadolu- Hacettepe
2017	Polonya, Almanya, İtalya	Anadolu - Ankara- Hacettepe
2016	Polonya, Almanya, İtalya	Ankara – Marmara - Anadolu
2015	Almanya, Fransa, İtalya	Marmara – İstanbul Teknik - Yeditepe
2014	Almanya, Fransa, Polonya	Marmara – İstanbul - Yeditepe

Kaynak: https://wayback.archive-it.org/12090/20210927084220/https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/factsheets_en

Tablo 3. 2014-2020 Erasmus+ Programı Stratejik Ortak Bütçe, Proje ve Kuruluş Sayısı

Yıl	Stratejik Ortak Bütçesi(€)	Stratejik Ortak Proje Sayısı	Stratejik Ortak Kuruluş Sayısı
2020	39.064.000	249	1.467
2019	31.080.000	203	1.209
2018	27.070.000	183	1.045
2017	27.069.000	178	1.057
2016	25.055.000	158	952
2015	22.011.000	106	674
2014	19.089.000	103	620

Kaynak: https://wayback.archive-it.org/12090/20210927084220/https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about/factsheets_en

2014-2020 yılları içerisindeki hareketlilik alanları, ayrılan bütçe miktarları, katılımcı sayıları ve kabul alan proje sayıları aşağıdaki gibidir:

2014 yılında yetişkin eğitime 780.848 € bütçe ayrılmış, 434 kişi katılmış ve 15 proje gerçekleştirilmiş, yükseköğrenim için 38.337.612 € bütçe ayrılmış, 16.871 kişi katılmış 172 proje gerçekleştirilmiş, okul eğitime 2.849.894 € bütçe ayrılmış, 1.328 kişi katılmış, 110 proje gerçekleştirilmiş, mesleki eğitime 17.547.221 € bütçe ayrılmış, 9.345 kişi katılmış 229 proje gerçekleştirilmiş ve gençlik hareketliliğine 9.218.996 € bütçe ayrılmış, 12.454 kişi katılmış ve 461 proje gerçekleştirilmiştir. (Erasmus+ 2014 in numbers)

2015 yılında yetişkin eğitime 423.952 € bütçe ayrılmış, 205 kişi katılmış ve 10 proje gerçekleştirilmiş, yükseköğrenim için 43.227.052 € bütçe ayrılmış, 18.348 kişi katılmış 204 proje gerçekleştirilmiş, okul eğitime 3.779.674 € bütçe ayrılmış, 1.778 kişi katılmış, 121 proje gerçekleştirilmiş, mesleki eğitime 18.457.853 € bütçe ayrılmış, 9.851 kişi katılmış 214 proje gerçekleştirilmiş ve gençlik hareketliliğine 8.033.354 € bütçe ayrılmış, 10.171 kişi katılmış ve 357 proje gerçekleştirilmiştir. (Erasmus+ 2015 in numbers)

2016 yılında yetişkin eğitime 578.326 € bütçe ayrılmış, 310 kişi katılmış ve 28 proje gerçekleştirilmiş, yükseköğrenim için 45.066.832 € bütçe ayrılmış, 21.283 kişi katılmış 191 proje gerçekleştirilmiş, okul eğitime 3.702.195 € bütçe ayrılmış, 1.856 kişi katılmış, 191 proje gerçekleştirilmiş, mesleki eğitime 18.488.641 € bütçe ayrılmış, 10.200 kişi katılmış 356 proje gerçekleştirilmiş ve gençlik hareketliliğine 7.919.821 € bütçe ayrılmış, 7.626 kişi katılmış ve 308 proje gerçekleştirilmiştir. (Erasmus+ 2016 in numbers)

2017 yılında yetişkin eğitime 730.796 € bütçe ayrılmış, 394 kişi katılmış ve 40 proje gerçekleştirilmiş, yükseköğrenim için 45.462.887 € bütçe ayrılmış, 21.069 kişi katılmış 215 proje gerçekleştirilmiş, okul eğitime 5.616.343 € bütçe ayrılmış, 2.937 kişi katılmış, 190 proje gerçekleştirilmiş, mesleki eğitime 16.890.704 € bütçe ayrılmış, 9948 kişi katılmış 490 proje gerçekleştirilmiş ve gençlik hareketliliğine 8.029.353 € bütçe ayrılmış, 8.749 kişi katılmış ve 369 proje gerçekleştirilmiştir. (Erasmus+ 2017 in numbers)

2018 yılında yetişkin eğitime 642.094 € bütçe ayrılmış, 308 kişi katılmış ve 19 proje gerçekleştirilmiş, yükseköğrenim için 49.355.491 € bütçe ayrılmış, 21.445 kişi katılmış 251 proje gerçekleştirilmiş, okul eğitime 6.937.379 € bütçe ayrılmış, 3.390 kişi katılmış, 252 proje gerçekleştirilmiş, mesleki eğitime 18.941.739 € bütçe ayrılmış, 10.372 kişi katılmış 532 proje gerçekleştirilmiş ve gençlik hareketliliğine 8.080.395 € bütçe ayrılmış, 9.415 kişi katılmış ve 363 proje gerçekleştirilmiştir. (Erasmus+ 2018 in numbers)

2019 yılında yetişkin eğitime 1.007.583 € bütçe ayrılmış, 536 kişi katılmış ve 49 proje gerçekleştirilmiş, yükseköğrenim için 50.596.728 € bütçe ayrılmış, 23.276 kişi katılmış 266 proje gerçekleştirilmiş, okul eğitime 6.562.995 € bütçe ayrılmış, 3.200 kişi katılmış, 259 proje gerçekleştirilmiş, mesleki eğitime 20.008.440 € bütçe ayrılmış, 9018 kişi katılmış 530 proje gerçekleştirilmiş ve gençlik hareketliliğine 4.850.647 € bütçe ayrılmış, 8.473 kişi katılmış ve 229 proje gerçekleştirilmiştir. (Erasmus+ 2019 in numbers)

2020 yılında yetişkin eğitime 994.916 € bütçe ayrılmış, 516 kişi katılmış ve 50 proje gerçekleştirilmiş, yükseköğrenim için 52.287.083 € bütçe ayrılmış, 23.539 kişi katılmış 298 proje gerçekleştirilmiş, okul eğitime 5.917.071 € bütçe ayrılmış, 3.043 kişi katılmış, 252 proje gerçekleştirilmiş, mesleki eğitime 19.149.396 € bütçe ayrılmış, 7000 kişi katılmış 389 proje gerçekleştirilmiş ve gençlik hareketliliğine 5.239.968 € bütçe ayrılmış, 9.016 kişi katılmış ve 235 proje gerçekleştirilmiştir. (Erasmus+ 2020 in numbers)

Türkiye'den AB projelerine dahil olan kişi sayısı, 2014 yılında 40.432, 2015 yılında 40.453, 2016 yılında 41.275, 2017 yılında 43.097, 2018 yılında 44.930, 2019 yılında 44.953 ve 2020 yılında 43.114 kişidir. Tablo 1'de de görüleceği üzere 2014-2019 yılları arasında projelere katılan kişi sayısında belirgin bir artış olmasına rağmen 2019 yılında bu artış sabitlenmiş, 2020 yılında ise bu artışta bir düşüş olmuştur. Bu düşüşün sebebi tüm dünyayı hem sosyal hem de ekonomik olarak etkileyen Covid-19 salgınıyla ilişkilendirilebilir.

Ülkemizden Erasmus+ programına katılan proje sayısı, 2014 yılında 987, 2015 yılında 906, 2016 yılında 991, 2017 yılında 1.304, 2018 yılında 1.417, 2019 yılında 1.333 ve 2020 yılında 1.224'tür. 2014-2018 yılları arasında, 2015 yılındaki düşüş hariç, sürekli bir artış olmuştur. Tablo 3'te de görüleceği üzere, 2019 ve 2020 yıllarında proje sayısında düşüş olmuştur.

Ülkemizden 2014 yılında, Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı 15.060, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı 6.818, 2015 yılında Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı 14.666, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı 7.943, 2016 yılında Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı 16.193, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı 7.469, 2017 yılında Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı 17.008, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı 3.563, 2018 yılında Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı 17.957, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı 3.521, 2019 yılında Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı 17.461, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı 4.579 ve 2020 yılında Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı 15.664, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı 4.619'dur. Tablo 4 ve Tablo 5'te görüleceği üzere, ülkemize gelen öğrenci ve stajyer sayısında ve ülkemizden giden öğrenci ve stajyer sayısında yıllar içerisinde dalgalanmalar olsa da sert bir düşüş olmamıştır.

Erasmus+ programı kapsamında 2014 yılında ülkemize gelen personel sayısı 2.261, ülkemizden giden personel sayısı 5.838, 2015 yılında ülkemizden gelen personel sayısı 2.206, ülkemizden giden personel sayısı 2.757, 2016 yılında ülkemize gelen personel sayısı 1.521, ülkemizden giden personel sayısı 2.779, 2017 yılında gelen personel sayısı 1.199, ülkemizden giden personel sayısı 3.334, 2018 yılında ülkemize gelen personel sayısı 2.288, ülkemizden giden personel sayısı 3.245, 2019 yılında ülkemize gelen personel sayısı 2.288, ülkemizden giden personel sayısı 3.104 ve 2020 yılında gelen personel sayısı 1.106, giden personel sayısı 1.194'tür. Tablo 11'de görüleceği üzere, 2015'te ülkemizden giden personel sayısında gözle görülür bir düşüş olmasına rağmen 2020 yılına kadar bir artış olmuş, 2020 yılında ise bu sayıda düşüş olmuştur. Ülkemize gelen personel sayısında ise, 2016 yılına kadar bir artış olmuş, daha sonrasında 2017'de tekrar bir yükseliş olmuş, 2020 yılında ise ciddi bir düşüş yaşanmıştır.

Ülkemiz, Erasmus+ programı kapsamında stratejik ortaklık bünyesinde, 2014 yılında 19.089.000 €, 2015 yılında 22.011.000 €, 2016 yılında 25.055.000 €, 2017 yılında 27.069.000 €, 2018 yılında 27.070.000 €, 2019 yılında 31.080.000 € ve 2020 yılında 39.064.000 €'dur. Tablo 6'da da görüleceği gibi, Erasmus+ programı kapsamında stratejik ortaklık için ayrılan bütçe yıllara göre giderek artış göstermektedir.

Çalışmamızın sonucunda elde ettiğimiz verilere göre Erasmus+ programı kapsamında 2014 yılında stratejik ortak proje sayısı 103, stratejik ortak kuruluş sayısı 620, 2015 yılında stratejik ortak proje sayısı 106, stratejik ortak kuruluş sayısı 674, 2016 yılında stratejik ortak proje sayısı 158, stratejik ortak kuruluş sayısı 952, 2017 yılında stratejik ortak proje sayısı 178, stratejik ortak kuruluş sayısı 1.057, 2018 yılında stratejik ortak proje sayısı 183, stratejik ortak kuruluş sayısı 1.045, 2019 yılında stratejik ortak proje sayısı 203, stratejik ortak kuruluş sayısı 1.209 ve 2020 yılında stratejik ortak proje sayısı 249, stratejik ortak kuruluş sayısı 1.467'dir. Tablo 3'te görüleceği gibi, 2014-2020 yılları arasında hem stratejik ortak proje sayısında hem de stratejik ortak kuruluş sayısında sürekli bir artış görülmüştür.

Erasmus+ programı kapsamında 2014-2020 yılları arasındaki meydana gelen hareketlilikte en faal üniversiteler Marmara Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi olmuştur. Ülkemizden en çok kabul alan ülkeler ise, Polonya, Almanya, İtalya, İspanya ve Fransa'dır.

3.2. Verilerin Analizi

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılacaktır. Kaynak araştırması esnasında toplanan veriler bilgisayar ortamında sınıflandırılarak çeşitli tablolar oluşturulacaktır. 2014-2020 yılları arasında, Türkiye'nin Erasmus+ hareketliliği içerisinde programa dahil olan ülkelere ait bulgular, temel basit istatistiksel paket programlar yoluyla incelenecektir. Temel basit istatistiksel paket programı, istatistiksel verileri analiz etmek ve tanımlamak için popüler bir programdır. Bir istatistik programı olarak, tanımlayıcı ve çıkarımsal istatistik alanında istatistiksel prosedürler yürütmemize izin veren hızlı ve karmaşık bir hesap makinesine benzer. İstatistiksel paket programı özellikle sosyal bilimlerin alanında çeşitli istatistiksel analizleri yapmayı kolaylaştıran bir paket programdır.

Bu analizler yanında verilere ilişkin grafiklerin oluşturulması, verileri gruplandırabilme gibi çeşitli yardımcı bölümler aracılığı ile kullanıcılara destek sağlanmaktadır. Çalışmamız kapsamında iki farklı paket program olan Betimsel İstatistik ve nonparametrik olarak Spearman Korelasyon testinden faydalanılacaktır.

Betimsel istatistikler belirli bir popülasyondan gelen dataları tanımlamaktadır. Eldeki popülasyon ile ilgili veriler ve değişkenler hakkında fikir edinmek için betimsel istatistiklerden yararlanılmaktadır. Bu istatistik türü verilerin istatistiksel amaçlarla uygulanıp uygulanamayacağının kontrolüne, verilerin doğru girildiğinden emin olunmasına ve aynı zamanda istatistiksel ölçütlerin hesaplanmasına yardım eder. Bu çalışmamızda betimsel istatistik elimizdeki varsayımları kontrol etmek, verileri özetlemek ve düzenlemek adına kullanılmıştır. Değişkenlerin dağılımı tablo halinde sunulmuştur. Diğer adıyla tanımlayıcı istatistik olarak da anılan bu istatistik türünde tablolar en küçük (minimum), en büyük (maximum), ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık gibi verilerden oluşur. Verilerin temel nitelikleri hakkında iyi bir fikir edinmek için ilk basamak olarak bu istatistik türü kullanılmıştır.

George, Karen ve Nancy (2005), Spearman korelasyon testi, Pearson korelasyon katsayısının parametrik olmayan eşdeğeridir. Bu istatistik, veriler sıralı olduğu için ve Pearson korelasyon katsayısı varsayımları belirgin şekilde ihlal ettiği için seçilmiştir. Spearman Korelasyon Testinin uygulanma amacı ilişki testinin varsayımı olan değişkenlerin normal dağılım şartını sağlamamış olmasıdır. Buna göre normal dağılmayan değişkenler arasındaki ilişki Spearman Korelasyon Testi ile incelenmiştir.

İlk olarak Türkiye'nin Erasmus+ programı kapsamında aldığı desteklere ilişkin dağılımları oluşturmak amacıyla Microsoft Excel programı kullanılmıştır. Bu program aracılığı ile aşağıda belirtilen başlıklara ilişkin dağılım grafikleri ve tablolar oluşturulmuştur.

1. Türkiye'nin Aldığı Hibe Miktarı
2. Yurtdışında Öğrenme Alanı Katılımcı ve Proje Sayısı Dağılımı
3. Stratejik Ortaklık Alanı Proje ve Organizasyon Sayısı Dağılımı
4. Uluslararası Hareketlilik
5. En Çok Kabul Alan Ülke Dağılımı
6. Hareketliliğe En Çok Katılan Üniversiteler

İkinci olarak ise Türkiye'nin Erasmus + programı kapsamında aldığı destekler kapsamında çeşitli değişkenlerin birbirleri olan ilişkinin incelenmesi ve Türkiye'nin Erasmus + programı kapsamında aldığı desteklerin birbiri arasındaki ilişki değişiminin ortaya konması amacıyla istatistiksel yazılım platformlarından temel basit istatistiksel paket programı kullanılmıştır. Bir başka ifade ile çalışmada Türkiye'nin Erasmus + programı kapsamında aldığı destekler kapsamında çeşitli değişkenlerin birbirleri olan ilişkini incelemek amacıyla yapılan Spearman Korelasyon Testi aracılığı ile analiz edilmiştir. Bu testin kullanılmasının amacı değişkenler arasında normal dağılım şartının sağlanamamış olmasıdır.

Bu program aracılığı ile aşağıda belirtilen başlıklara ilişkin dağılım grafikleri ve tablolar oluşturulmuştur.

7. Spearman Korelasyon Testi Sonuçları
8. Anlamlı İlişki Tespit Edilen Değişken Çiftleri

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu çalışma bağlamında, 2014-2020 yılları arasını kapsayan Erasmus+ programı çerçevesinde Türkiye'nin ülkeler arasında ve bölgesel düzeyde Erasmus hareketlilik dağılımı incelenecektir. Yıllık bazda Erasmus+ kapsamında Türkiye'ye ayrılan hibe, Türkiye'den projeye katılan katılımcı sayıları, toplam proje sayıları, Türkiye'den giden ve Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer ve personel sayıları, program çerçevesinde Türkiye'den en çok kabul alan ülkelerin istatistiki verileri, ülkemizde hareketliliğe en çok katılan üniversiteler, stratejik ortak bütçeleri, proje sayıları ve stratejik ortak kuruluş sayıları Erasmus+ programına dahil olan ülkeler bazında ve Türkiye'nin bölgesel dağılım verileri incelenmiştir. Bu çalışma ile birlikte ekonomik veriler ile hareketliliğe ait ülkemize gelen ve giden katılımcı sayıları incelenerek Türkiye'nin projeye katılan dünya ülkeleri arasındaki yerinde dalgalanmalar yaşayıp yaşamadığı, varsa dalgalanmaların sebebi ve bölgesel anlamda etkisinin hangi coğrafi bölgeleri öne çıkarmış olduğu araştırılarak veriler ortaya konulacaktır. Bu bağlamda istatistiksel paket programının betimsel istatistik ve Spearman Korelasyon ilişki testinden faydalanılacaktır.

2014-2020 yılları arasında Erasmus+ Programının Türkiye açısından katılmış olduğu faaliyetler, bu program ile sağladığı faydalar ve destekler alınan hibe, Türk projelerindeki katılımcı sayısı, Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı, Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den giden personel sayısı, stratejik ortaklık hibeleri, proje sayısı ve stratejik ortaklıklardaki kuruluş sayısı değişkenleri incelenerek birbirleri arasındaki ilişkiler nonparametrik olarak Spearman korelasyon ilişki testi aracılığıyla saptanacaktır.

2014-2020 yılları arasında Türkiye'nin Erasmus+ programı kapsamında aldığı desteklere ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. 2014-2020 yılları arasında Türkiye'nin Erasmus+ programı kapsamında aldığı desteklere ilişkin betimsel istatistik tablosu

	N	En Küçük	En Büyük	Ortalama	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Hibe (€)	7	88.624.447	123.224.395	105.633.222	11.720.645,17	0,07	-0,55
Türk Projelerindeki Katılımcı Sayısı	7	41.027	46.162	43.597	2178,36	-0,10	-1,97
Türkiye'den Giden Öğrenci ve Stajyer Sayısı	7	15.664	17.957	16.858	930,50	-0,23	-1,63
Türkiye'ye Gelen Öğrenci ve Stajyer Sayısı	7	3.521	7.469	4.750	1.609,25	1,66	2,98
Türkiye'ye Gelen Personel	7	1.106	2.288	1.838	542,22	-0,56	-2,18
Türkiye'den Giden Personel	7	1.194	5.838	3.179	1377,35	0,97	3,10
Stratejik Ortaklık Hibeleri (€)	7	19.889.876	39.635.961	27.677.910	6.539.146,55	0,94	1,08
Stratejik Ortaklık Proje Sayısı	7	103	249	169	52,09	0,06	-0,51
Stratejik Ortaklıklardaki Kuruluş Sayısı	7	620	1.467	1.003	294,38	0,15	-0,34

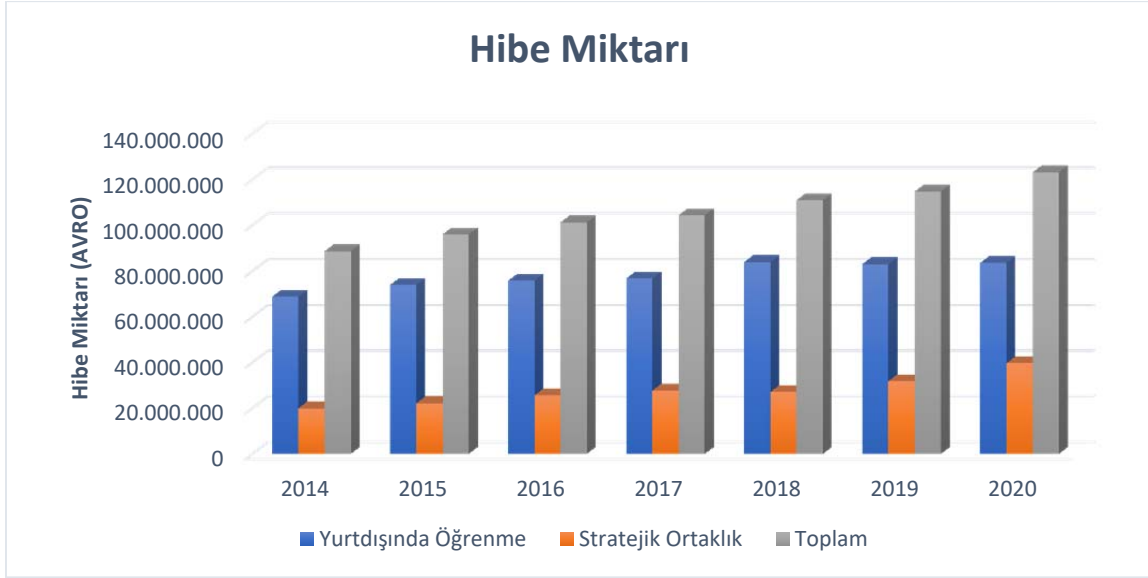
Tablo 4'te yer alan istatistik çıktısına eklenen tanımlar denek sayısı (N), Minimum (en küçük) ve Maksimum (en büyük) puanlar, her değişken için Ortalama, Ss. (standart sapma) ve Çarpıklık ve Basıklık şeklinde ifade edilmiştir.

Bu çalışmada hibe(€), Türk Projelerindeki Katılımcı Sayısı, Türkiye’den Giden Öğrenci ve Stajyer Sayısı, Türkiye’ye Gelen Öğrenci ve Stajyer Sayısı, Türkiye’ye Gelen Personel, Türkiye’den Giden Personel, Stratejik Ortaklık Hibeleri (€), Stratejik Ortaklıklardaki Kuruluş Sayısı, Stratejik Ortaklık Proje Sayısı tablodaki değişkenleri ifade etmektedir. Değişkenlerin normal dağılım koşulunu sağlayıp sağlamadığına ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri kullanılmıştır. Bu değerler -2 ile 2 arasında olan değişkenlerin normal dağılımda olduğu kabul edilmiştir (George & Mallery; 2010). Bu nedenle verilerin normal dağılıp dağılmadığını kontrol etmek için çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ programı kapsamında Türkiye’nin etkinliğine ilişkin göstergeler çeşitli değişkenler üzerinden yıllar bazında aşağıdaki başlıklar altında incelenmiştir.

Tablo 4’e göre Türkiye Erasmus+ programı kapsamında 2014-2020 yılları arasında ortalama 105.633.222 Avro hibe almıştır. Bunlardan aldığı en düşük hibe yaklaşık 88,6 milyon Avro iken en yüksek değer ise yaklaşık 123,2 milyon Avro’dur. Program kapsamında yürütülen Türk projelerinde yer alan katılımcı sayısının aritmetik ortalaması ise 43597’dir. Buna göre yıllar bazında ortalama 43597 katılımcı Türk projelerinde yer almıştır. Ayrıca Türkiye’den ortalama 16858 öğrenci ve stajyer yurtdışındaki kurum/kuruluşların faaliyetlerine katılım için giderken, yurtdışından ortalama 4750 öğrenci ve stajyer Türkiye’ye benzer faaliyetler katılım için gelmiştir. Türkiye’den yurtdışına giden personel sayısı yıllık bazda ortalama 3179 iken Türkiye’ye gelen personel sayısı ortalama 1838’dir. Bunlara ek olarak Türkiye Erasmus+ programı kapsamında yıllık ortalama 169 stratejik ortaklık projesi yürütürken aldığı hibenin yıllık ortalama 27.677.910 Avro’sunu stratejik ortaklık projeleri kapsamında kullanmıştır. Bu projeler de ortalama 1003 farklı kurum/kuruluş yer almıştır.

4.1. Türkiye’nin Aldığı Hibe Miktarı

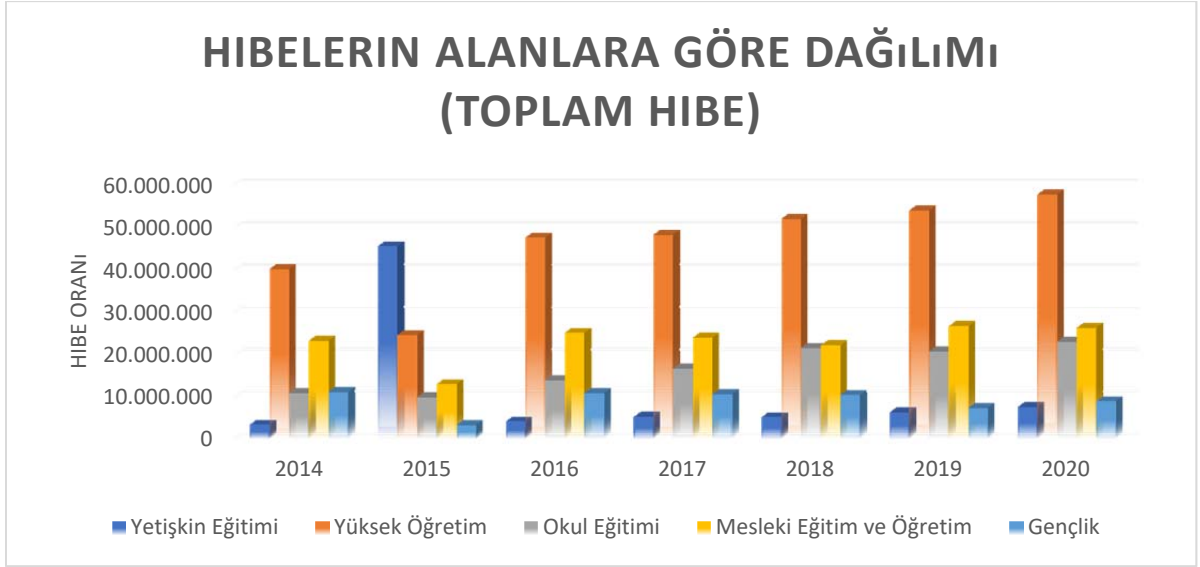
Erasmus+ programı kapsamında iki farklı alanda hibe verilmektedir. Bunlar yurtdışında öğrenme ve stratejik ortaklıktır. Buna göre yurtdışında öğrenmeyi destekleyici ya da stratejik ortaklığa dayanan ve yetişkin eğitimi, yükseköğretim, okul eğitimi, mesleki eğitim ve öğretim ya da gençlik olmak üzere 5 farklı kategori altındaki faaliyetlere/projelere hibe verilmiştir. Bu kapsamda 2014-2020 yılları arasında Türkiye’nin aldığı hibe miktarı ve alt hibe alanları Şekil 1 ve Şekil 2’de verilmiştir.

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

Şekil 1. 2014-2020 Yılları Türkiye Hibe Miktarı

Şekil 1'e göre Türkiye'nin 2014 yılından 2020 yılına kadar aldığı toplam hibe miktarı sürekli artış göstermiştir. Buna göre 2014 yılında 88.624.447 Avro destek alan Türkiye 2020 yılında bunu 1.4 kat artırmış ve 123.224.395 Avro hibe almıştır. Alınan toplam hibe içerisindeki en büyük pay yurtdışında öğrenme faaliyetlerini kapsarken stratejik ortaklık projeleri kapsamında alınan hibe miktarı da 2014 yılından 2020 yılına artış göstermiştir. Daha özelde 2014 yılında stratejik ortaklık projeleri kapsamında yaklaşık 20 milyon Avro destek alan Türkiye 2020 yılında bunu 2 kat artırarak yaklaşık 40 milyon Avro destek almıştır. Bu oran yurtdışında öğrenme faaliyetlerine ilişkin hibe miktarında 1,2 kat olarak gerçekleşmiştir. Yani 2014 yılında yurtdışında öğrenme kategorisi kapsamında Türkiye yaklaşık 69 milyon Avro destek alırken 2020 yılında bu miktar yaklaşık 84 milyon Avrodur.

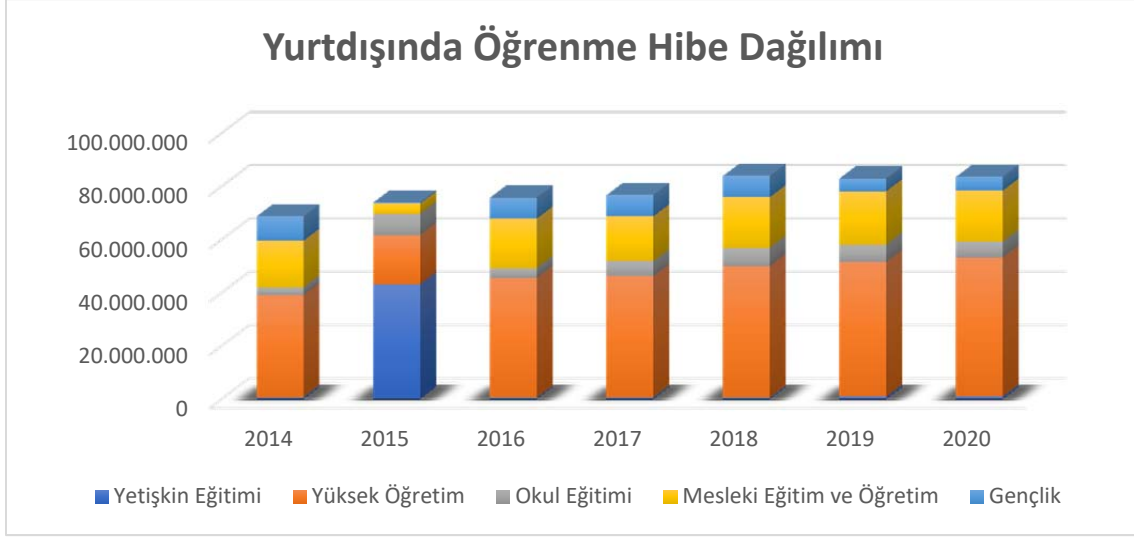

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

Şekil 2. Hibelerin Alanlara Göre Dağılımı (Yurtdışında Öğrenme + Stratejik Ortaklık)

Şekil 2.'ye göre hibelerin alanlara göre dağılımı (Yurtdışında Öğrenme + Stratejik Ortaklık) verileri gösterilmiştir.

Hibelerin alt alanlara göre dağılımı incelendiğinde 2015 yılı dışında diğer yıllarda yetişkin eğitime ilişkin faaliyetler/projeler en az hibe oranına sahipken yükseköğretim en fazla hibe ayrılan alan olmuştur. Hibe miktarı bakımından mesleki eğitim ve öğretim, okul eğitimi ve yetişkin eğitimi alanları yükseköğretime takip eden alanlardır. 2015 yılında ise diğer yıllardan farklı olarak yetişkin eğitimi alanında %40'ın üzerinde hibe alınmış ve en fazla harcama yapılan alan olmuştur. Yurtdışında öğrenme ve stratejik ortaklık harcamalarında bu alanların dağılımı ise Şekil 3 ve Şekil 4'te verilmiştir.

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

Şekil 3. Yurtdışında Öğrenme Hibe Dağılımı

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

Şekil 4. Stratejik Ortaklık Hibe Dağılımı

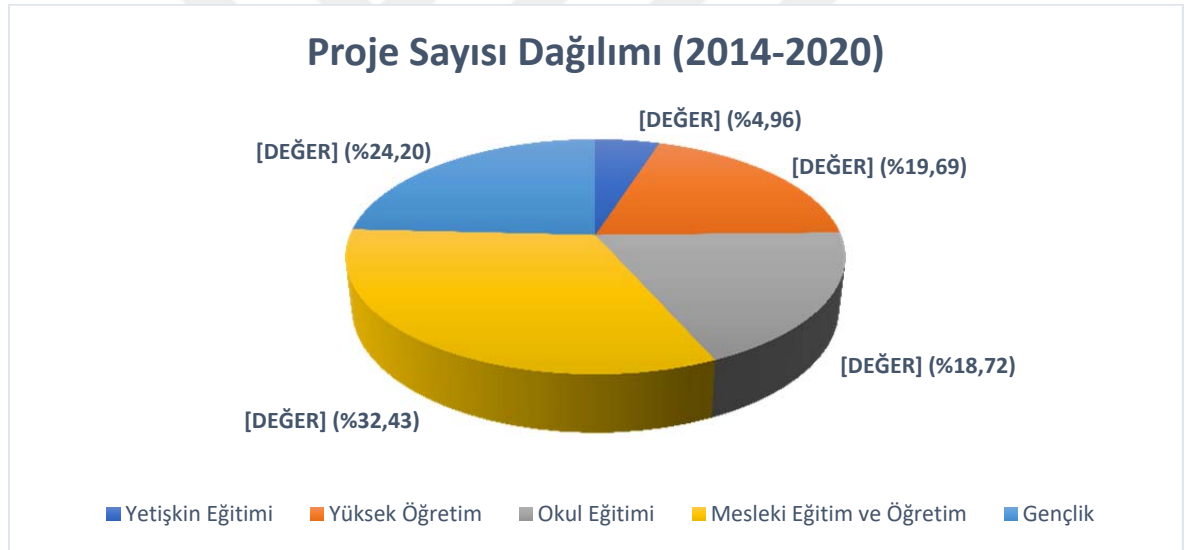
Şekil 3 ve Şekil 4'e göre 2015 yılı haricinde diğer tüm yıllarda yurtdışı öğrenme alanında hibelerin yaklaşık %60'ı yükseköğretim alanına ayrılırken, stratejik ortaklık alanında okul eğitimi alanı yaklaşık %40 hibe oranı ile en fazla hibe oranına sahip alandır. Benzer şekilde 2015 yılı dışındaki yıllarda hem yurtdışında öğrenme hem de stratejik ortaklık alanında ikinci olarak en fazla hibe oranı mesleki eğitim ve öğretim alanına sahiptir. Fakat yurtdışında öğrenme alanında yetişkin eğitime ayrılan hibe oranı çok azken stratejik ortaklık projelerinde daha fazla oranda hibe ayrılmıştır. 2015 yılında yurtdışında öğrenme alanında ise toplam hibenin yaklaşık %60'ı yetişkin eğitime ayrılmışken, stratejik ortaklık alanında mesleki eğitim ve öğretim en fazla hibe oranına sahiptir. 2015 yılında

yetişkin eğitiminin artmış olması “Avrupa Yetişkin Öğrenme Gündemi Uygulamaları İçin Ulusal Koordinatörler Projesi” adı altında Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı’nın Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü’nün yetişkinlerin eğitimleri ile hayat boyu öğrenme kültürünü arttırmak amacıyla yayınlamış olduğu genelgeden kaynaklı olabilir. Stratejik ortaklık alanında mesleki eğitim ve öğretim alanında hibenin fazla olmasının nedeni Avrupa Birliği’nin yedi yıllık gelişim politikalarında yer alan istihdam edilebilirlik ile öğrenci ve personele daha fazla fırsatlar sunma öncelikleriyle alakalıdır.

4.2. Yurtdışında Öğrenme Alanı Katılımcı ve Proje Sayısı Dağılımı

4.2.1. Proje Sayısı

Yurtdışında öğrenme alanı kapsamında 2014-2020 yılları arasında gerçekleştirilen proje sayılarının alanlar bazında dağılımı Şekil 5’te verilmiştir.

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

Şekil 5. Yurtdışı Öğrenme Alanında Proje Sayısı (2014-2020)

Şekil 5’te 2014-2020 yılları arasında yurtdışı öğrenme alanındaki proje sayılarına yer verilmiştir. Erasmus+ programı kapsamında 2014-2020 yılları arasında Türkiye’ye ait toplam 8162 proje yürütülmüştür. Alanlar bazında incelendiğinde en fazla proje mesleki eğitim ve öğretim (%32,43) alanında gerçekleştirilirken en az proje yetişkin eğitimi (%4,96) alanında yürütülmüştür. Yürütülen proje sayısı bakımından mesleki eğitim ve öğretim alanı sonrası ise sırasıyla gençlik (%24,20), yükseköğretim (%19,69) ve okul eğitimi (%18,72) alanları gelmektedir. Şekil 5’e göre mesleki eğitim alanındaki payın

büyük olması AB politikalarına göre 2014-2020 yılları arasındaki projelerde istihdam edilebilirlik, yenilikçi, dijital pazar ve sosyal dahil etme gibi önceliklere yer vererek ekonomik büyüme ve istihdam yaratma gibi politikalar izlemesi ile yakından ilgilidir.

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

Şekil 6. Yurtdışı Öğrenme Alanı Proje Sayıları (Alanlar Bazında)

Şekil 6'ya göre 2014-2020 yılları arasında en az proje (906) 2015 yılında, en fazla proje (1417) 2018 yılında yürütülmüştür. En fazla proje 2014 yılında gençlik alanında, 2015 yılında okul eğitimi alanında ve sonraki yıllarda ise mesleki eğitim ve öğretim alanında yürütülmüştür. En az proje ise 2015 yılı hariç diğer yıllarda yetişkin eğitimi alanında yürütülmüşken 2015 yılında en az projenin bulunduğu alan gençlik alanıdır.

4.2.2. Katılımcı Sayısı

Erasmus+ programı kapsamında 2014-2020 yılları arasında yurtdışında öğrenme alanında yurtdışı hareketlilik faaliyetlerine katılan katılımcıların alanlara göre dağılımı Şekil 7'de verilmiştir.

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

Şekil 7. Yurtdışı Öğrenme Alanında Katılımcı Sayısı Dağılımı

2014-2020 yılları arasında Türk projeleri kapsamında toplam 298.154 katılımcı yetişkin eğitimi, yükseköğretim, okul eğitimi, mesleki eğitim ve öğretim ile gençlik alanlarında hareketlilik faaliyetlerinden faydalanmıştır. Şekil 7'ye göre katılımcıların %46,21'i yükseköğretim, %19,34'ü mesleki eğitim ve öğretim, %18,76'sı ise gençlik alanındaki hareketlilik faaliyetlerinden faydalanmıştır. Okul eğitimi ve yetişkin eğitimi alanındaki katılımcı sayısı ise tüm katılımcıların %10'undan daha azdır. Katılımcıların yıllara göre dağılımı ise Şekil 8'de verilmiştir.

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

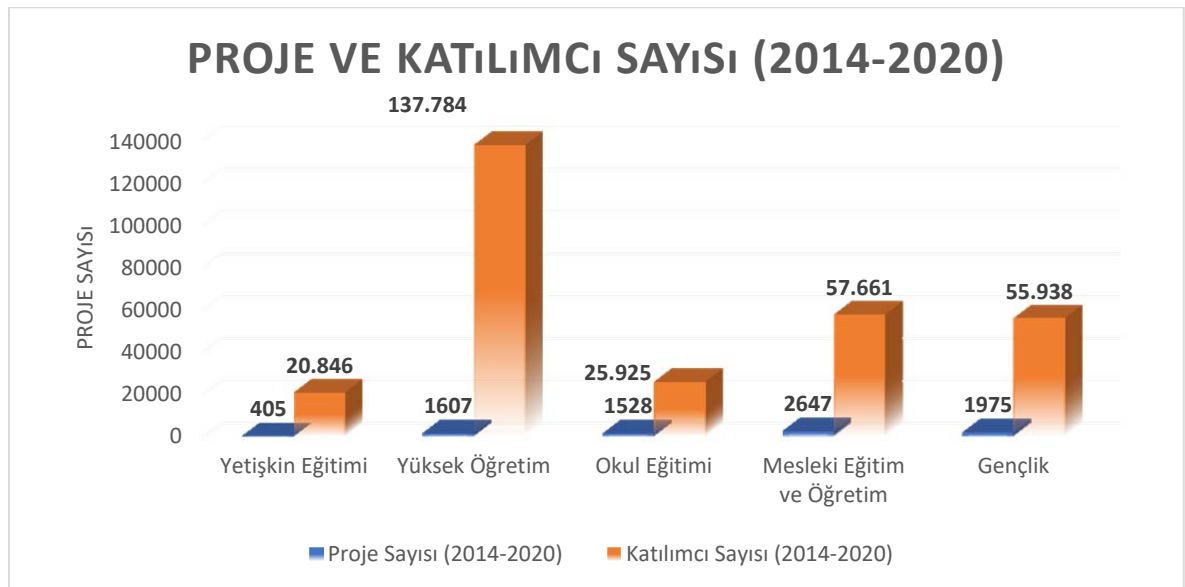
Şekil 8. Yurtdışında Öğrenme Alanı Katılımcı Sayıları (Alanlar bazında)

Şekil 8. Yurtdışında Öğrenme Alanı Katılımcı Sayıları (Alanlar bazında) yer alan grafiklere göre;

2014-2020 yılları arasında Türk projeleri kapsamında yurtdışı öğrenme alanı altında hareketlilik faaliyetlerinden faydalanan katılımcı sayısı en az 40.353 (2015) iken en fazla 44.953 (2019) olmuştur. Buna göre 2015 yılından 2019 yılına katılımcı sayısı artış gösterirken 2020 yılında 2019 yılına oranla katılımcı sayısında düşüş olmuştur. Katılımcıların yer aldığı hareketlilik alanları incelendiğinde 2015 yılı dışında diğer yıllarda en fazla yükseköğretim alanında katılımcı bulunurken en az yetişkin eğitimi alanında katılımcı bulunmaktadır (Şekil 8). Daha özelden yıllar bazında katılımcıların yükseköğretim alanındaki faaliyetlere katılan katılımcı oranı %41 ile %54 arasında yer alırken yetişkin eğitime katılan katılımcı sayısı %0,6 ile %1 arasında değişmektedir. 2015 yılında ise katılımcıların yaklaşık yarısı yetişkin eğitimi alanındaki hareketlilik faaliyetlerinden faydalanan en az katılımcı gençlik faaliyetlerinde bulunmuştur.

4.2.3. Proje Sayısı-Katılımcı Sayısı Karşılaştırması

Yurtdışı öğrenme alanı kapsamında gerçekleştirilen proje sayısı ve bu projelerde yer alan katılımcıların alanlara göre dağılımı Şekil 9’te ve proje başına düşen katılımcı sayısı Şekil 10’da verilmiştir.

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

Şekil 9. Yurtdışı Öğrenme Alanı Proje ve Katılımcı Sayısı

Şekil 9'a göre yükseköğretim, yetişkin eğitimi gibi alanlarda proje sayısı az olmasına rağmen katılımcı sayısının daha fazla olduğu okul eğitimi alanında ise proje sayısı fazla iken katılımcı sayısının daha az olduğu görülmektedir. Buna göre proje başına düşen kişi sayısı hesaplanmıştır.

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

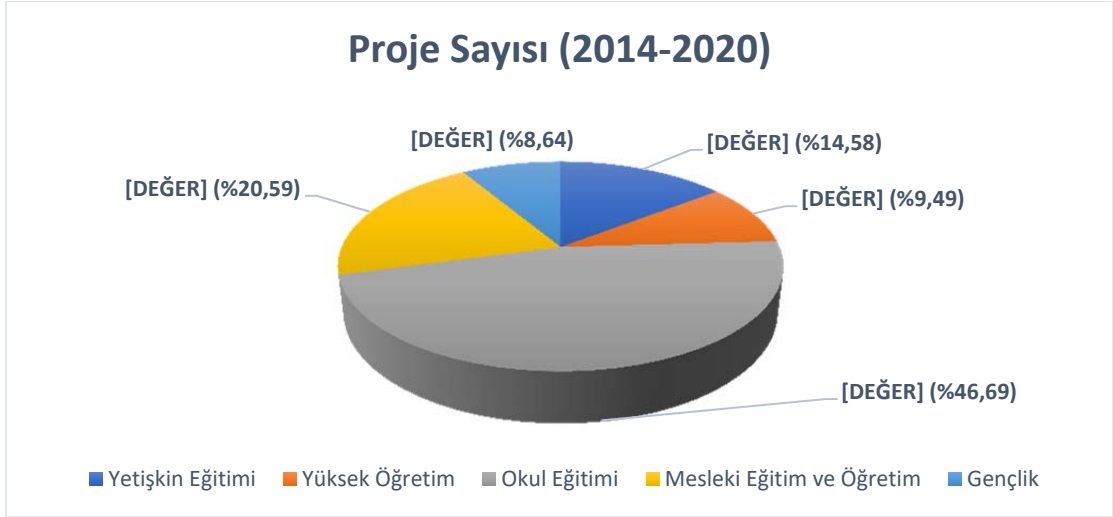
Şekil 10. Proje Başına Düşen Kişi Sayısı (2014-2020)

Şekil 10'da verilene göre yükseköğretim alanında proje başına düşen katılımcı sayısı (86) okul eğitimi alanındakinin (17) yaklaşık 5 katıdır. İkinci olarak yetişkin eğitiminde de proje başına yaklaşık 51 katılımcı yer alırken gençlik ve mesleki eğitim ve öğretim alanında bunun yaklaşık yarısı kadardır.

4.3. Stratejik Ortaklık Alanı Proje ve Organizasyon Sayısı Dağılımı

4.3.1. Proje Sayısı

2014-2020 yılları arasında Türkiye'ye ait stratejik ortaklı projelerin dağılımı Şekil 11'de verilmiştir.

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

Şekil 11. Stratejik Ortaklık Alanı Proje Sayısı (2014-2020)

Şekil 11 incelendiğinde Türkiye'ye ait 2014-2020 yılları arasında stratejik ortaklı yürütülen toplam 1180 proje olduğu görülmektedir. Bu projelerin yaklaşık %47'si yükseköğretim alanında, %21'i mesleki eğitim ve öğretim alanda ve %15'i ise yetişkin eğitimi alanındadır. Gençlik ve yükseköğretim alanında yürütülen proje sayısı ise toplam proje sayısının %10'undan daha azdır.

Proje sayısının yıllara ve alanlara göre dağılımı ise Tablo 12'de verilmiştir.

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

Şekil 12. Stratejik Ortaklık Alanı Proje Sayıları (Alanlar Bazında)

Şekil 12. Stratejik Ortaklık Alanı Proje Sayıları (Alanlar Bazında) grafiği verilerine göre; 2014 yılından 2020 yılına stratejik ortaklık alanında yürütülen proje sayısı sürekli artış göstermiştir. Bu bağlamda 2014 yılında 103 olan stratejik ortaklı proje sayısı 2020 yılında 2.4 kat artarak 249 olmuştur. Alanlar bazında incelendiğinde ise 2015 yılı dışındaki diğer yıllar haricinde en fazla proje okul eğitimi alanında yürütülmüş iken 2015 yılında mesleki eğitim ve öğretim alanında yürütülmüştür. Benzer şekilde 2015 yılı dışındaki yıllarda yükseköğretim en az projenin olduğu alanken 2015 yılında okul eğitimden üretilen proje sayısı sadece 8’dir.

4.3.2. Organizasyon Sayısı

Erasmus+ programı kapsamında okullar, üniversiteler, kamu kurum/kuruluşları ve işletmeler arasında işbirliği, akran öğrenimi ve iyi uygulama alışverişinin desteklendiği stratejik ortaklık projelerinde yer alan organizasyon sayısının alanlara göre dağılımı Şekil 13’te verilmiştir.

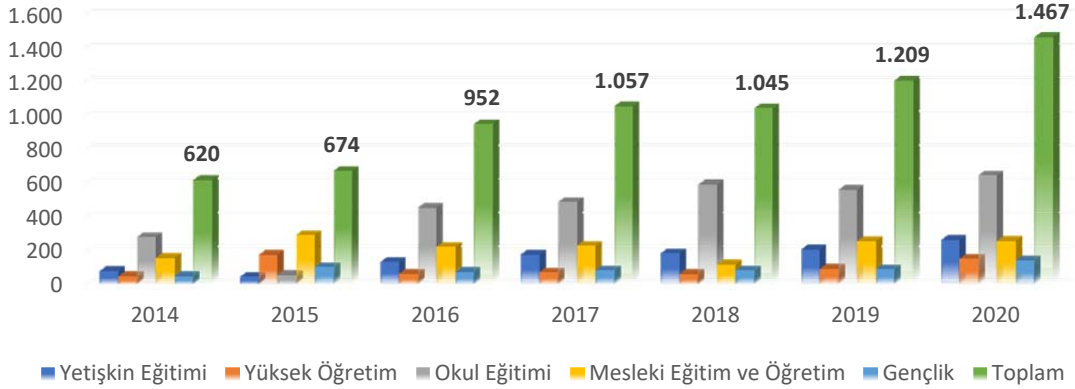

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

Şekil 13. Stratejik Ortaklık Alanı Organizasyon Sayıları (2014-2020)

2014-2020 yılları arasında Türkiye’ye ait stratejik ortaklık projelerinde toplam 7024 organizasyon yer almıştır. Okul eğitimi alanındaki projelerdeki organizasyon sayısı (3085) toplam organizasyon sayısının %43,92’sini oluştururken yükseköğretim ve gençlik alanındaki projelerde yer alan organizasyonların sayısı %10’un altındadır. Okul eğitimi sonrası en fazla organizasyon sayısına sahip alan mesleki eğitim ve öğretim (1543) sonrasında ise yetişkin eğitimi (1095)’dir. Organizasyon sayısının yıllara ve alanlara göre dağılımı Şekil 14’te verilmiştir.

YILLIK BAZDA STRATEJİK ORTAKLIK ALANI ORGANİZASYON SAYISI DAĞILIMI

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

Şekil 14. Stratejik Ortaklık Alanı Organizasyon Sayıları (2014-2020)

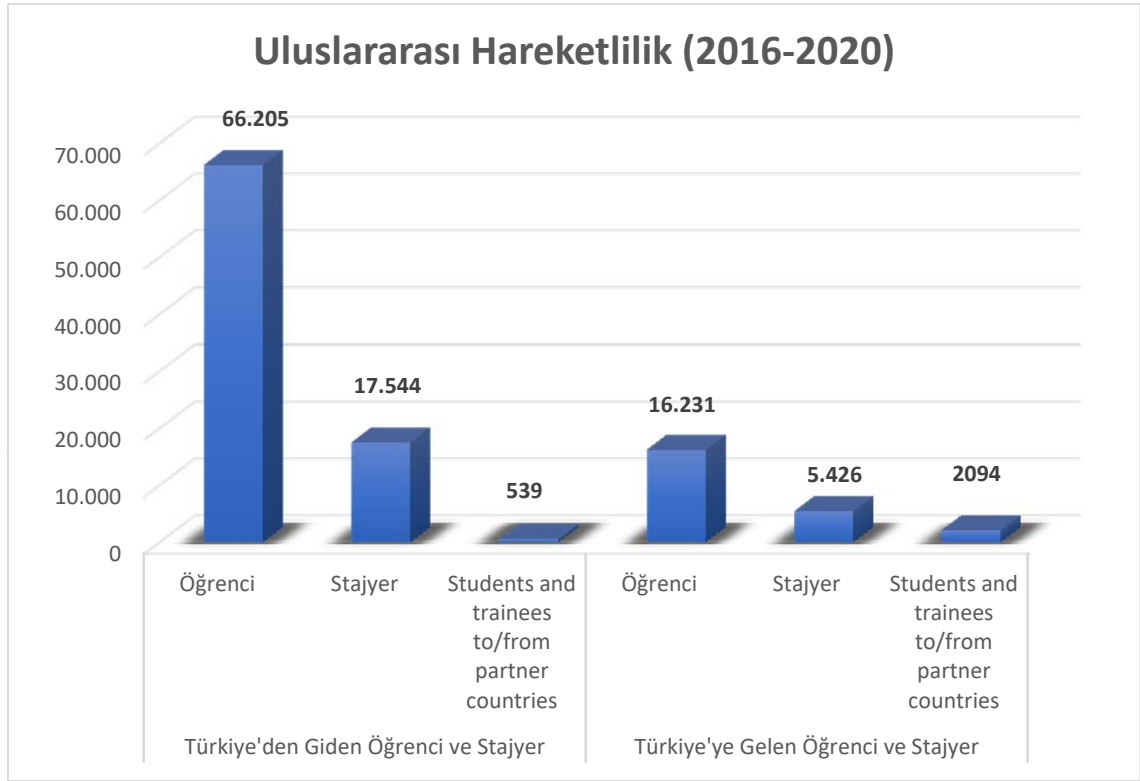
2014-2020 yılları arasında Türkiye’ye ait stratejik ortaklık projelerindeki artış ile birlikte projelerde yer alan organizasyon sayıları da artış göstermiştir (Şekil 14). Buna göre 2014-2020 yılları arasında Türk projeleri kapsamında yurtdışı öğrenme alanı altında hareketlilik faaliyetlerinden faydalanan katılımcı sayısı en az 40.353 (2015) iken en fazla 44.953 (2019) olmuştur. Buna göre 2015 yılından 2019 yılına katılımcı sayısı artış gösterirken 2020 yılında 2019 yılına oranla katılımcı sayısında düşüş olmuştur. Katılımcıların yer aldığı hareketlilik alanları incelendiğinde 2015 yılı dışında diğer yıllarda en fazla yükseköğretim alanında katılımcı bulunurken en az yetişkin eğitimi alanında katılımcı bulunmaktadır (Tablo 14). Daha özelle yıllar bazında katılımcıların yükseköğretim alanındaki faaliyetlere katılan katılımcı oranı %41 ile %54 arasında yer alırken yetişkin eğitime katılan katılımcı sayısı %0,6 ile %1 arasında değişmektedir. 2015 yılında ise katılımcıların yaklaşık yarısı yetişkin eğitimi alanındaki hareketlilik faaliyetlerinden faydalanan en az katılımcı gençlik faaliyetlerinde bulunmuştur.

4.4. Uluslararası Hareketlilik

4.4.1. Türkiye’ye Gelen ve Türkiye’den Giden Öğrenci ve Stajyer Sayısı

Erasmus + programı kapsamında farklı ülkelerdeki kurum/kuruluşlardan her yaştan insanın bilgi ve deneyimlerini paylaşmasına olanak sağlayan ve gelişimlerini destekleyen yurtdışında öğrenme alanı altında çeşitli hareketlilik destekleri verilmektedir. Bu destekleri katılımcıların uluslararası hareketliliğini teşvik etmektedir. Bu kapsamda

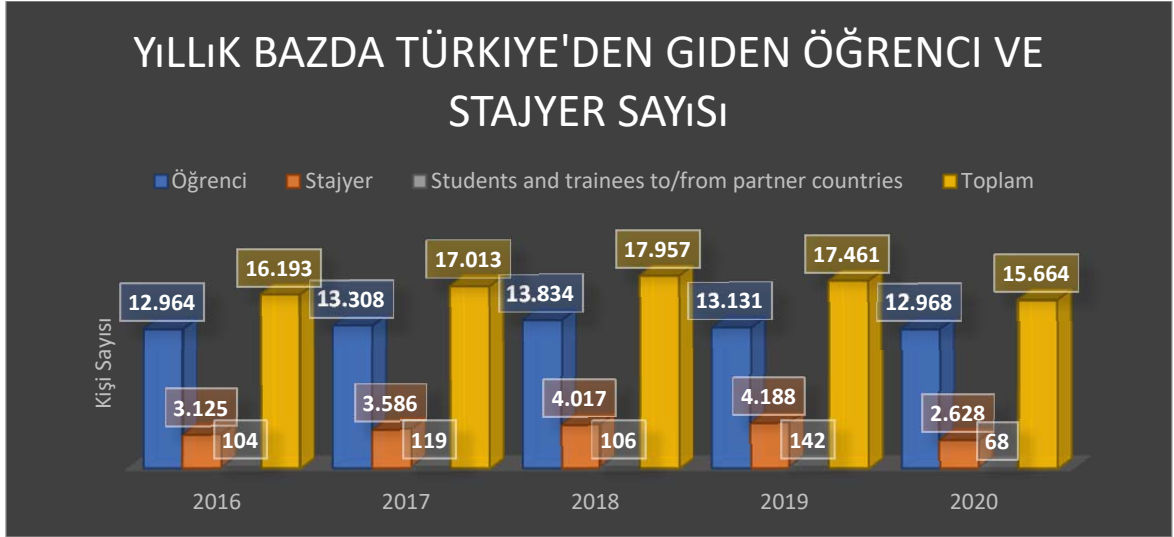
Erasmus + programı altında Türkiye’den yurtdışına giden ve Türkiye’ye gelen öğrenci ve stajyer sayıları uluslararası hareketlilik başlığı altında Şekil 15’te verilmiştir.

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

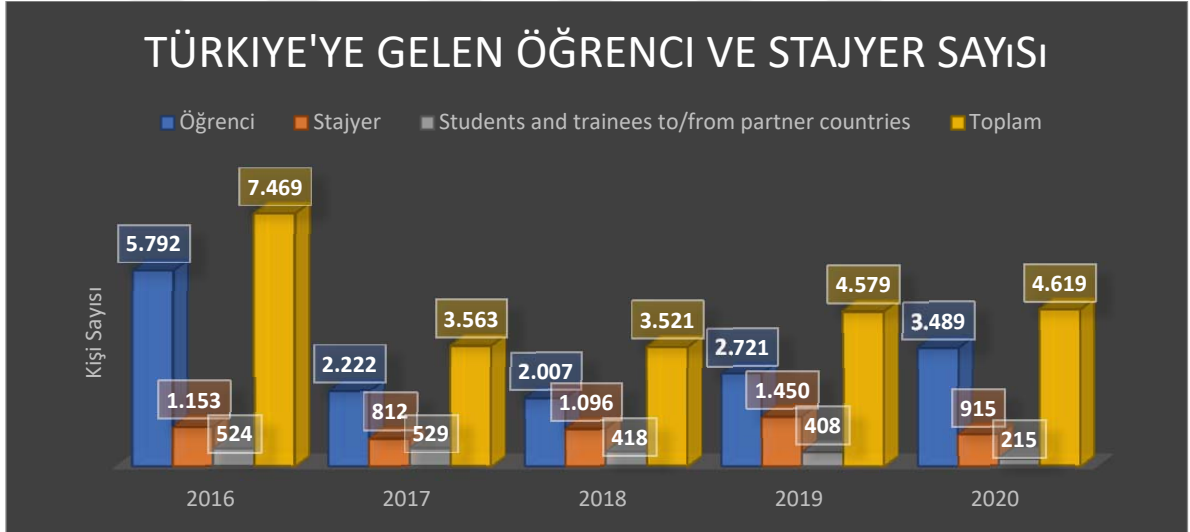
Şekil 15. Türkiye’ye Gelen ve Giden Öğrenci-Stajyer Sayısı (2016-2020)

Şekil 15’e göre uluslararası hareketlilik bağlamında 2016-2020 yılları arasında Türkiye’den yurtdışına giden toplam öğrenci ve stajyer sayısı (84.288) Türkiye’ye gelen toplam öğrenci ve stajyer sayısının (23.751) 3,5 katıdır. Ayrıca hareketlilikten faydalanan kesimin çoğunluğunun öğrenci olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Türkiye’den yurtdışında giden öğrenci sayısı Türkiye’ye gelen öğrenci sayısının 4 katıyken stajyer sayısında bu oran 3 kat olarak gerçekleşmiştir. Yıllar bazında Türkiye’den yurtdışına giden ve Türkiye’ye gelen öğrenci ve stajyer sayılarının dağılımı ise Şekil 16 ve Şekil 17’de verilmiştir.

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

Şekil 16. Yıllara Göre Türkiye’den Giden Öğrenci ve Stajyer Sayısı (2016-2020)

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

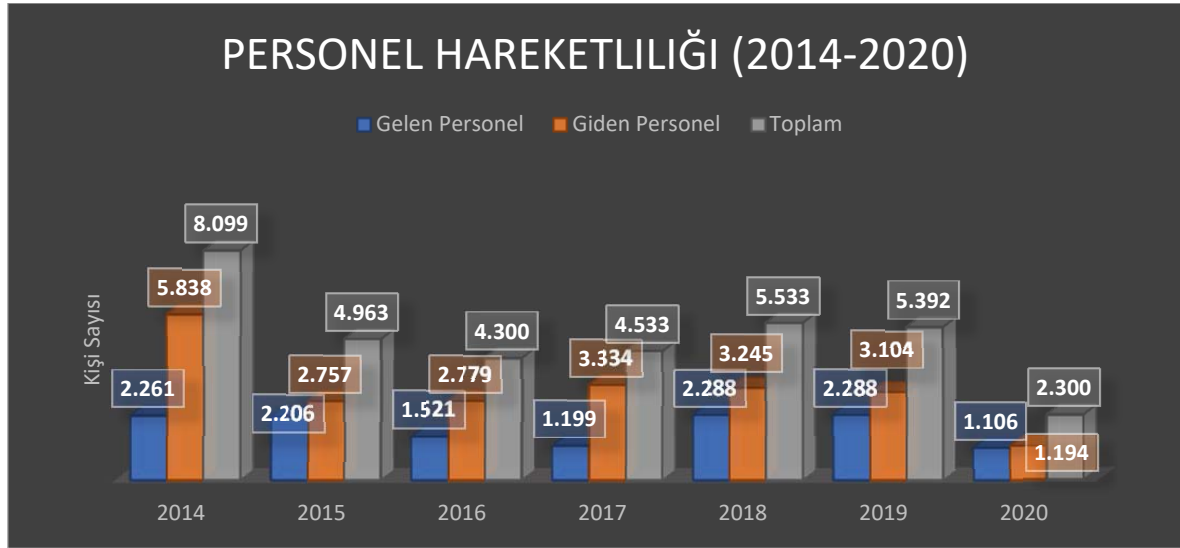
Şekil 17. Yıllara Göre Türkiye’ye Gelen Öğrenci ve Stajyer Sayısı (2016-2020)

Şekil 16 ve Şekil 17 incelendiğinde uluslararası hareketlilik bağlamında Türkiye’ye gelen ve Türkiye’den giden toplam öğrenci ve stajyer sayısı bakımından ters bir örüntü bulunmaktadır. Detayda 2016 yılından 2017 yılına Türkiye’den yurtdışında giden toplam öğrenci ve stajyer sayısı artarken, Türkiye’ye gelen toplam öğrenci ve stajyer sayısında yaklaşık %50 oranında bir düşüş olmuştur. 2018 yılı sonrasında ise Türkiye’den yurtdışında toplam giden öğrenci ve stajyer sayısında azalma olurken Türkiye’ye gelen toplam öğrenci ve stajyer sayısında artış olduğu görülmektedir. Özelde Türkiye’den yurtdışında giden öğrenci sayısında yıllara ciddi oranda bir azalma ya da artış olmazken stajyer sayısında 2019 yılından 2020 yılına 1,6 kat bir azalma yaşanmıştır. Benzer durum

Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayılarında da bulunmaktadır. Buna göre 2016 yılında Türkiye'ye gelen öğrenci sayısı 5792 iken 2017 yılında bu sayı 2222'e düşmüş ve 2020 yılına kadar ancak 3489'a çıkmıştır. Ayrıca 2016 yılında Türkiye'ye gelen stajyer sayısı (1153) 2020 yılında 915'e düşmüştür.

4.4.2. Türkiye'ye Gelen ve Türkiye'den Giden Personel Sayısı

Erasmus+ programı kapsamında yurtdışında ve Türkiye'de çeşitli kurum/kuruluşlarda çalışan personelin hareketliliği desteklenmiştir. Bu kapsamda 2014-2020 yılları arasında Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den yurtdışında giden personel sayılarının dağılımı Şekil 18'de verilmiştir.

Not: Erasmus+factsheets sayfasından erişilmiştir.

Şekil 18. Personel Hareketliliği (2014-2020)

2014 yılından 2020 yılına kadar Erasmus + programı kapsamında hareketlilik faaliyetlerinden faydalanan toplam personel sayısında ciddi bir düşüş olmuştur (Şekil 18). Buna göre 2014 yılında toplam 8.099 personel hareketliliğinden faydalanmış iken 2020 yılında bu rakam 3,5 kat azalarak 2300 olarak gerçekleşmiştir. Özellikle 2014 yılından 2020 yılına Türkiye'den yurtdışında giden personel sayısında yaklaşık 5 kat bir azalma yaşanırken Türkiye'ye gelen personel sayısında yaklaşık 2 kat bir azalma olmuştur.

4.5. En Çok Kabul Alan Ülke Dağılımı

Erasmus + programı kapsamında Türkiye’den giden öğrencileri eğitim görmesi ya da staj yapması için ve personeli de eğitim vermesi ya da eğitim alması için kabul eden ülkelerin sırlamasında ilk 3 ülke Tablo 5’teki gibidir.

Tablo 5. Türkiye’den Gelen Öğrenci-Stajyer-Personeli En Çok Kabul Alan Ülkeler

	Ülke 1	Ülke 2	Ülke 3
2020	POLONYA	ALMANYA	İTALYA
2019	POLONYA	ALMANYA	İSPANYA
2018	POLONYA	ALMANYA	İTALYA
2017	POLONYA	ALMANYA	İTALYA
2016	POLONYA	ALMANYA	İTALYA
2015	ALMANYA	FRANSA	İTALYA
2014	ALMANYA	FRANSA	POLONYA

Tablo 5’e göre Türkiye’den giden öğrenci, stajyer ya da personeli en çok kabul eden ülkeler yıllar bazında çok fazla değişiklik göstermemektedir. Bu kapsamda Türkiye’den giden öğrenci, stajyer ve personeli en çok kabul eden ülkeler Polonya, Almanya, İtalya, Fransa ve İspanya olarak sıralanabilir.

4.6. Hareketliliğe En Çok Katılan Üniversiteler

Erasmus + Programı kapsamında yurtdışında öğrenme alanı altında öğrenci, stajyer ve personelin hareketliliğine en çok katılan üniversiteler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Hareketliliğe En Çok Katılan Üniversiteler

	Üniversite 1	Üniversite 2	Üniversite 3
2020	MARMARA ÜNİV.	ANKARA ÜNİV.	HACETTEPE ÜNİV
2019	MARMARA ÜNİV.	ANADOLU ÜNİV.	YILDIZ TEKNİK ÜNİV.
2018	ANKARA ÜNİV.	ANADOLU ÜNİV.	HACETTEPE ÜNİV
2017	ANADOLU ÜNİV.	ANKARA ÜNİV.	HACETTEPE ÜNİV
2016	ANKARA ÜNİV.	MARMARA ÜNİV.	ANADOLU ÜNİV.
2015	MARMARA ÜNİV.	İSTANBUL TEKNİK ÜNİV.	YEDİTEPE ÜNİV.
2014	MARMARA ÜNİV.	İSTANBUL ÜNİV.	YEDİTEPE ÜNİV.

Türkiye’deki öğrenci, stajyer ve personel hareketliliği bakımından en aktif üniversiteler yıllar bazında değişiklik göstermektedir (Tablo 6). Buna göre Erasmus + programı kapsamında 2014-2020 yılları arasında gerçekleştirilen uluslararası hareketlilik faaliyetlerinde en aktif üniversiteler Marmara Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi’dir.

4.7. Değişkenler Arası İlişkinin Nonparametrik olarak Spearman Korelasyon Testi ile İncelenmesi

Çalışmada Türkiye’nin Erasmus + programı kapsamında aldığı destekler çeşitli değişkenler üzerinden incelenirken bu değişkenlerin birbirleri arasında ilişki nonparametrik testlerden Spearman Korelasyon Testi ile incelenmiştir (Tablo 3). Spearman Korelasyon Testinin uygulanma amacı ilişki testinin varsayımı olan değişkenlerin normal dağılım şartını sağlamamış olmasıdır. Buna göre normal dağılmayan değişkenler arasındaki ilişki Spearman Korelasyon Testi ile incelenmiştir. Anlamlı tespit edilen ilişkilerin düzeyi için ise r değeri .00 ile .30 arasında düşük, .30 ile .70 arasında orta ve .70 ile 1.00 arasında yüksek olarak alınmıştır (Büyüköztürk, 2012). Spearman Korelasyon Testi kapsamında ilişkileri incelenen değişkenler aşağıdaki gibidir.

Hibe (€)

Türk Projelerindeki Katılımcı Sayısı

Türkiye’den Giden Öğrenci ve Stajyer Sayısı

Türkiye’ye Gelen Öğrenci ve Stajyer Sayısı

Türkiye’ye Gelen Personel

Türkiye’den Giden Personel

Stratejik Ortaklık Hibeleri (€)

Stratejik Ortaklık Proje Sayısı

Stratejik Ortaklıklardaki Kuruluş Sayısı

Tablo 7. Spearman Korelasyon Testi Sonuçları

		1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.Hibe (€)	r	1,000								
	p									
2.Türk Projelerindeki Katılımcı Sayısı	r	,857*								
	p	,014								
3.Türkiye’den Giden Öğrenci ve Stajyer Sayısı	r	-,100	,600							
	p	,873	,285							
4.Türkiye’ye Gelen Öğrenci ve Stajyer Sayısı	r	-,100	-,500	-,800						
	p	,873	,391	,104						
5.Türkiye’ye Gelen Personel	r	-,126	,306	,872	-,410					
	p	,788	,504	,054	,493					
6.Türkiye’den Giden Personel	r	-,429	0,000	,700	-,800	,414				
	p	,337	1,000	,188	,104	,355				
7. Stratejik Ortaklık Hibeleri (€)	r	,964*	,786*	-,300	0,000	-,288	-,393			
	p	,000	,036	,624	1,000	,531	,383			
8.Stratejik Ortaklık Proje Sayısı	r	,678*	,857*	-,100	-,100	-,126	-,429	,964*		
	p	,019	,014	,873	,873	,788	,337	,000		
9.Stratejik Ortaklıklardaki Kuruluş Sayısı	r	,964*	,786*	-,300	0,000	-,288	-,393	,985*	,964*	1,000
	p	,000	,036	,624	1,000	,531	,383	,003	,000	

Tablo 7’ye göre 2014-2020 yılları arası Erasmus süreçlerine ilişkin incelenen veriler arasında 10 değişken çifti arasında .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı ilişki test edilmiştir. Aralarında ilişki bulunan değişken çiftleri, ilişkinin yönü ve ilişki düzeyi Tablo 8’dedir.

Tablo 8. Anlamlı İlişki Tespit Edilen Değişken Çiftleri

Değişkenler	İlişkinin Yönü	İlişki Düzeyi
Hibe-Türk Projelerindeki Katılımcı Sayısı	Pozitif ($r=,857$)	Yüksek (.70< r <1.00)
Stratejik Ortaklık Proje Sayısı– Hibe (€)	Pozitif ($r=,964$)	Yüksek (.70< r <1.00)
Stratejik Ortaklık Proje Sayısı– Hibe (€)	Pozitif ($r=,678$)	Orta Düzey (.70< r <1.00)
Stratejik Ortaklıklardaki Kuruluş Sayısı- Hibe (€)	Pozitif ($r=,964$)	Yüksek (.70< r <1.00)
Türk Projelerindeki Katılımcı Sayısı- Stratejik Ortaklık Hibeleri (€)	Pozitif ($r=,786$)	Yüksek (.70< r <1.00)
Türk Projelerindeki Katılımcı Sayısı- Stratejik Ortaklık Proje Sayısı	Pozitif ($r=,857$)	Yüksek (.70< r <1.00)
Türk Projelerindeki Katılımcı Sayısı- Stratejik Ortaklıklardaki Kuruluş Sayısı	Pozitif ($r=,786$)	Yüksek (.70< r <1.00)
Stratejik Ortaklık Proje Sayısı - Stratejik Ortaklık Hibeleri (€)	Pozitif ($r=,964$)	Yüksek (.70< r <1.00)
Stratejik Ortaklıklardaki Kuruluş Sayısı- Stratejik Ortaklık Hibeleri (€)	Pozitif ($r=,985$)	Yüksek (.70< r <1.00)
Stratejik Ortaklıklardaki Kuruluş Sayısı- Stratejik Ortaklık Proje Sayısı	Pozitif ($r=,964$)	Yüksek (.70< r <1.00)

Spearman Korelasyon Testine göre 9 değişken çifti arasında ,05 anlamlılık düzeyinde yüksek ilişki ve 1 değişken çifti arasında ise orta düzey ilişki tespit edilmiştir. Bunlardan tamamının ilişki yönü pozitifdir. Başka bir ifade ile bir değişken artarken diğeri de artmaktadır.

5. SONUÇ

2014-2020 yılları arasında Erasmus+ Programının Türkiye açısından katılmış olduğu faaliyetler, bu program ile sağladığı faydalar ve destekler alınan hibe, Türk projelerindeki katılımcı sayısı, Türkiye’den giden öğrenci ve stajyer sayısı, Türkiye’ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı, Türkiye’ye gelen ve Türkiye’den giden personel sayısı, stratejik ortaklık hibeleri, proje sayısı ve stratejik ortaklıklardaki kuruluş sayısı değişkenleri incelenerek birbirleri arasındaki ilişkiler saptanmıştır. Değişkenler incelenirken Türkiye’de Erasmus+ plus programı içerisinde yer alan ve başarı sağlayan üniversitelerin tespiti ve başarılarının nedenlerine ulaşılmaya çalışılmıştır.

Erasmus+ programı, 1987 yılında kurulan Erasmus programının bir uzantısı olarak 2014 yılında AB üye ülkelerinde ve ülkemizi de içine alan 5 diğer ülkede (Türkiye, Makedonya, Norveç, Lihtenştayn, İzlanda) uygulanmaya başlayan bir programdır. Program, öğrencilerin eğitim gelişime katkı sağlamak, iş birliklerini geliştirmek, politika reformlarını desteklemek, yabancı dil becerilerini geliştirmek, kültürlerarası etkileşime katkıda bulunmak, iş olanaklarını artırmak ve çeşitlendirmek gibi amaçlarla başta sadece öğrenci hareketliliği olarak başlatılmıştır. Ancak daha sonraki süreçte programın hitap ettiği hedef kitle ve amaçlar çeşitlenerek, yetişkin eğitimi, mesleki eğitim, gençlik ve spor gibi alanlar da programa dahil edilmiştir.

Erasmus+ programı, öğrenci hareketliliği, doktora hareketliliği, harmanlanmış hareketlilik ve personel hareketliliğini içerir. Ülkemiz Erasmus+ programının ilk hali olarak görülebilecek Erasmus programına 2003’te katılmıştır. Bu tarihten beri bu program ve uzantıları kapsamındaki faaliyetler devam etmektedir ve Ulusal Ajans aracılığıyla yürütülmektedir.

2014-2020 yıllarını kapsayan süreçte, ülkemiz de Erasmus+ programından faydalanan ülkeler arasında yerini almıştır. Ülkemiz 2014-2020 yılları arasında yaklaşık 105.633.222 Avro hibe almıştır. Alınan hibe içerisinde, yurtdışında öğrenme faaliyetleri en büyük paya sahiptir. Bunun yanında stratejik ortaklık alanında alınan hibe 2020 yılında iki kat artarak 40 milyon Avro’ya ulaşmıştır. Yurtdışı öğrenme faaliyetlerinde ise 2014 ile 2020 yılları karşılaştırıldığında bu artış 1.2 kat olmuştur. Hibeler içerisinde en çok paya sahip olan alt alan yetişkin eğitimi iken en fazla hibe alınan alan yükseköğrenim olmuştur. Yurtdışı öğrenme

alanındaki hibelerin %60'ı yükseköğrenime %40 ise okul eğitime ayrılmıştır. Bu alanda yetişkin öğretime ayrılan hibe, stratejik ortaklık projelerinde ayrılan hibeden daha azdır (2015 yılı hariç).

Erasmus+ programı kapsamında üretilen proje sayıları ve proje alanları incelendiğinde, en fazla projenin mesleki eğitim ve öğretim alanında, en az projenin ise yetişkin eğitimi alanında yapıldığı görülmüştür. Ülkemizin ürettiği 8162 proje içerisinde mesleki eğitim ve öğretimi, gençlik, yükseköğrenim ve okul eğitimi alanlarının takip ettiği ve en az projenin 2015 yılında en fazla projenin ise 2018 yılında yürütüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Erasmus+ programı katılımcı sayıları incelendiğinde ise 298.154 katılımcının yetişkin eğitimi, yükseköğrenim, okul eğitimi, mesleki eğitim ve öğretim ve gençlik alanlarında programa dahil olduğu görülmüştür. Bu alanlar içinde en çok yükseköğretim, mesleki eğitim ve öğretim ve gençlik alanları öne çıkmıştır. Proje sayısı ve katılımcılar karşılaştırıldığında, yükseköğretim ve yetişkin eğitimi alanlarında az miktarda proje sayısına rağmen katılımcı oranının yüksek olduğu, yükseköğretim projelerinde kişi başına düşen katılımcı sayısının okul eğitimi alanındakinin 5 katı olduğu tespit edilmiştir.

Erasmus+ kapsamında stratejik ortaklık alanında yürütülen projeler alanlarına göre incelendiğinde en fazla projenin yükseköğretim alanında yürütüldüğü sonucuna varılmıştır. Yükseköğretim projelerini, meslek eğitim ve öğretimi, yetişkin eğitimi takip etmektedir. 2014-2020 yılları arasında stratejik ortaklık projeleri sayısı sürekli bir artış göstererek 2.4 katlık bir artış yaşamıştır. Bunun sebebi Avrupa-Türkiye arasındaki ilişkilerin iyileştirilmesi ve yapıcı politikalardan kaynaklı olabilir. Alanlar bazında ise (2015 yılı hariç) en fazla proje okul eğitimi alanında yürütülürken yükseköğretim alanı en az proje yürütülen alan olmuştur. 2015 yılında ise en fazla proje mesleki eğitim ve öğretim alanında.

Erasmus+ kapsamına dahil olan organizasyon sayıları stratejik ortaklık projelerine paralel bir artış göstermiştir. Organizasyon sayıları incelendiğinde yürütülen projelerde en fazla organizasyon sayısının okul eğitimi alanına ait olduğu tespit edilmiştir. Organizasyon sayısında okul eğitimi, yükseköğretim takip ederken yürütülen projelerde en az organizasyon sayısı gençlik projelerine ayrılmıştır.

Erasmus+ programı yurtiçinde ve yurtdışında çeşitli kurum ve kuruluşlarda görev alan personelin program dahilindeki hareketliliğini desteklemiştir. Ancak çalışmamızın sonuçlarına göre 2014-2020 yılları arasında program faydalanan personelin hareketliliğinde göze çarpan bir düşüş olmuştur. 2014-2020 yılları arasında yurtdışına program dahilinde giden personel sayısında 5 kat azalma, yurtdışından program dahilinde yurtiçine gelen personel sayısında ise 2 kat azalma olmuştur. Bunun nedeni hibe desteklerinin personel hareketliliğinden çok diğer hareketlilik kalemlerine ayrılmasından kaynaklı olabilir.

Erasmus+ hareketlilik öncesi sağladığı İngilizce yabancı dil çevrimiçi dil desteği ile Türk vatandaşlar ile Avrupa vatandaşları arasındaki iletişimi ve entegrasyonu kolaylaştırmaktadır. Erasmus+ programı sayesinde hareketliliğe katılan bireyler kendi bütçelerini yönetmeyi öğrenmekte ve kendilerine olan özgüvenlerini arttırmaktadır.

Erasmus+ sayesinde ülkeler arasında işbirlikçi ortaklıklar artırılarak eğitimde uluslararasılaşma konusunda önemli adımlar atılmakta ve katkı sağlanmaktadır. Aynı zamanda ülkeler arasında karşılıklı saygı ve hoşgörü artmakta, kültürler arası diyalog güçlenmektedir.

Erasmus+ programı dahilinde Türkiye’den giden öğrencileri staj ya da eğitimi ve personelin de eğitim alması ya da eğitim vermesi için kabul eden ülkelerin sıralamasında Polonya, Almanya ve İtalya’nın genel olarak ilk 3 sırada yer aldığı tespit edilmiştir. Bu ülkelerin yanında Fransa ve İspanya da öğrenci ve personel hareketliliğine ülkemizden katılan katılımcıları kabul etmektedir. 2015 yılından sonra en çok kabul alan ülkeler sıralamasında Polonya Almanya’nın önüne geçerek birinci sırayı almıştır. Bunun nedeni Polonya’ya ayrılan hibe miktarının fazla olması, okullar arası değişim programlarında Polonya ile yeni anlaşmalar yapılmış olması ve sayının Almanya’daki okullarla yapılan anlaşmalara göre fazla olması olabilir. Hareketliliğe ülkemizden en çok katılan üniversiteler ise Marmara Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi olmuştur. Kuruluş tarihleri 18-19 ve 20.yy.’a dayanan bu üniversiteler Türkiye’nin en köklü ve başarılı üniversiteleri arasında yer almaktadır. Kuruluşundan itibaren çeşitli çalışmalara yer veren bu üniversitelerin Erasmus+ programları konusunda da öğrencilerini ve personellerini destekledikleri anlaşılmaktadır.

Hacettepe Üniversitesi AB ofisi, Yeditepe üniversitesi proje yönetim ve uluslararası değişim ve işbirliği ofisi, İstanbul üniversitesi AB ve uluslararası projeler ofisi, Marmara üniversitesi uluslararası ilişkiler ve akademik işbirliği ofisi, Ankara üniversitesi AB eğitim programları koordinatörlüğü, Yıldız Teknik üniversitesi Erasmus+ program birimi, Anadolu üniversitesi uluslararası ilişkiler birimi adı altında faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Hareketliliğe en çok katılanlar arasında olan bu üniversiteler kendilerine ait isimlerle kurulmuş birimlerini web sitelerinde tanıtmanın yanı sıra Erasmus+ programı ile hareketlilik gerçekleştirmek isteyen personel ve öğrencilere birebir destek imkanı da sunmaktadır. Erasmus+ ve diğer projeler adına ayrı bir birim kurmuş olan bu üniversitelerin daha aktif çalışmaları ve personel, öğrencilere pozitif yönde rehberlik yaptıkları anlaşılmaktadır. Bu bulgular da Türkiye'nin Marmara ve İç Anadolu Bölgeleri'nde Erasmus+ adına daha aktif çalışmalar yapıldığını ortaya koymaktadır.

2020 yılı bir önceki yıl olan 2019 yılı ile karşılaştırıldığında Türkiye'den projeye katılan sayısı, toplam proje sayısı, Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı, gelen ve giden personel sayılarında düşüş gözlemlenmektedir. Bunun nedeni dünyayı hem sosyal hem de ekonomik yönden oldukça etkileyen Covid-19 salgınıdır. Diğer taraftan, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayılarında düşüş olmamasının yanı sıra artış da gözlemlenmektedir. Bu artışın nedeni Türkiye'de bazı alanlarda üretimin devam ettirilmesi ve stajyer gerekliliği veya Türkiye'nin ülke girişlerinde Covid-19 aşısı kartına ihtiyaç duymamış olmasından kaynaklanabilir.

Ülke politikalarının Covid-19 salgını sürecinde uyguladıkları sınır politikaları ülkeler arasında yapılan hareketlilikte dalgalanmalar yaşamasına belirli yaptırımlar uygulayan Avrupa ülkelerine nazaran Türkiye'nin 2020 yılında giden personel ve öğrenci sayılarının giden personel ve öğrenci sayılarına kıyasla daha fazla olduğunu göstermiştir.

Çalışma esnasında ülkemizin Erasmus+ programı kapsamında aldığı destekler bazı değişkenler bakımından incelenmiştir. Bu değişkenler hibe, Türk projelerindeki katılımcı sayısı, Türkiye'den giden öğrenci ve stajyer sayısı, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı, Türkiye'ye gelen personel sayısı, Türkiye'den giden personel sayısı, stratejik ortaklık hibeleri, stratejik ortaklık proje sayısı ve stratejik ortaklıklardaki kuruluş sayısıdır. Bu değişkenlerden, Türkiye'ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı-Türk projelerinde katılımcı sayısı ile Türkiye'ye

gelen öğrenci ve stajyer sayısı- Türkiye’den giden öğrenci ve stajyer sayısı arasındaki ilişkinin yönünün negatif olduğu sonucuna varılmıştır. Yani Türkiye’ye gelen öğrenci sayısı ve stajyer sayısı artış gösterirken Türk projelerindeki katılımcıların sayısı düşmektedir. Aynı şekilde, Türkiye’ye gelen öğrenci ve stajyer sayısı artarken Türkiye’den giden öğrenci ve stajyer sayısı düşmektedir.

Önceki çalışmalar incelendiğinde ise Erasmus+ programının Türkiye’ye birçok fayda sağladığı gözlemlenmiştir. Yurtdışından Türkiye’ye gelen öğrenciler için yabancı dil desteği adına başka dillerde ders açılmış ve öğrenciler arasında kültürel etkileşim meydana gelmiştir.

6. ÖNERİLER

Bu çalışma bağlamında, 2014-2020 Yılları arasını kapsayan Erasmus+ programı çerçevesinde Türkiye'nin ülkeler arasında ve bölgesel düzeyde Erasmus+ programı hareketlilik dağılımı incelenmiştir.

2014-2020 yılları arasını kapsayan ve yedi yılda bir yeniden yapılandırılan Erasmus programı bu yıllar arasında Erasmus Plus Programı adını alarak eğitim, gençlik ve spor alanlarındaki AB girişimlerini tek çatı altında toplamıştır. Bu çalışmada yalnızca Türkiye verilerine yer verilmiş olup Erasmus+ programı dışındaki diğer birlik programları detaylı olarak incelenmemiştir.

Diğer bir sınırlılık ise 2020 yılında küresel anlamda tüm dünyada meydana gelen Covid-19 salgınıdır. Bu salgın normal şartlarda gerçekleşecek verilerin beklenen şekilde işlenmesine engel oluşturmıştır. Yabancı dil eğitimi desteği uzaktan hale gelmiş birçok ülkeye hareketlilik sağlanamamıştır. Bu da elimizde var olan verilerde dalgalanmalara sebep olmuştur.

Ülkemizin bu hareketlilik içindeki yerinin daha iyi anlaşılması ve ileriye dönük yeni ve sürdürülebilir politikalar üretilebilmesi için bu yıllar öncesinde ve sonrasında uygulanan diğer yedişer yıllık periyotlarda yer alan Erasmus programları ile çalıştığımız dönemde(2014-2020) yer alan program öncelikleri, benzerlikleri ve farklılıkları birbirleriyle karşılaştırılabilir, dalgalanmalar ve sebepleri gözlemlenebilir.

Bir diğer önemli öneri; bu çalışmada Erasmus Plus Programı detaylı olarak anlatılırken diğer AB girişimleri, programları ve politika reformlarından da kısaca bahsedilmiştir. Bu çerçevede diğer proje kolları veya AB programları da detaylı olarak araştırılabilir.

KAYNAKÇA

17.0 update. Boston: Pearson; 2010.

AB Başkanlığı Customs 2020. https://www.ab.gov.tr/_49617.html

AB Başkanlığı Fiscalis 2020. https://www.ab.gov.tr/_49616.html

AB Başkanlığı, İstihdam ve Sosyal Yenilik Programı https://www.ab.gov.tr/49876_en.html.

AB Programları Teklif Çağrıları.13.03.2022 tarihinde https://www.ab.gov.tr/ab-programlari-hibeleri_101.html adresinden erişildi.

Adanır, Y., & Susam, E. (2019). Yükseköğretim Öğrencilerinin Erasmus+ Programı Hakkındaki Görüşleri (Muş Alparslan Üniversitesi Örneği) *Journal of History School*, 43, 1584-1612.

Ajdarpašić, S., & Qorraj, G. (2019). Does university performance matter for EU programmes in South East Europe: Case study Horizon 2020. *Management: Journal of Contemporary Management Issues*, 24(2), 1-10.

Akar, E., & Gürkaynak, M. (2022). Bir Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Avrupa Birliği Erasmus+ Programı. *Journal of Suleyman Demirel University Institute of Social Sciences*, (42), 263-294.

Akgün, A. C., Paltun, D., & Abanoz, M. (2020). Kamu Diplomasi Aracı Olarak Yurttaş Diplomasi: Türkiye'nin Uluslararası İlişkilerdeki Misyonuna Yönelik Erasmus+ Avrupa Gönüllük Programı Örneği. *Intermedia International E-journal*, 7(13), 338-357.

Altuğ, S. A., Sezgin, E. N., & Ahmet, Önal. (2019). Does Erasmus+ Programme Improve the Participants' Intercultural Communicative Competence?. *SDU International Journal of Educational Studies*, 6(1), 1-17.

Artan, S. & Keşap, D. (2021). Avrupa Birliği-Türkiye Yenilik Politikalarının Karşılaştırmalı Analizi . *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi* , 7 (2) , 277-298 . DOI: 10.20979/ueyd.990398.

Aslan Bağcı, Ö., Erdem, S. & Erişen, Y. (2018). Erasmus+ KA103 Hareketlilik Programının Öğrenci ve Koordinatör Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3 (1), 54-76.

Avrupa Birliği Komisyonu tarafından yayımlanan 2014 yılı Türkiye İlerleme Raporu. https://www.ab.gov.tr/files/ardb/evt/3_ab_bakanligi_yayinlari/ilerleme_raporu_2014.pdf adresinden erişildi.

Avrupa Birliği Programları 2014-2020. 13.03.2022 tarihinde

https://www.ab.gov.tr/files/SBYPB/birlik%20programlari/ab_birlik_programlari.pdf

adresinden erişildi.

Avrupa Birliği Programları. https://www.ab.gov.tr/avrupa-birligi-programlari_49875.html

adresinden alındı.

Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, (2019), Türkiye’de Avrupa Birliği Fonlu Projeler, 2 Eylül 2021 tarihinde <https://www.avrupa.info.tr/tr/turkiyede-ab-fonlu-projeler> adresinden alındı.

Avrupa Birliği’ne Katılım için Ulusal Eylem Planı.

https://www.ab.gov.tr/files/ardb/evt/3_ab_bakanligi_yayinlari/uepwebsontr.pdf

adresinden erişildi.

Aykın, S. M., & Gürsoy, K. (2011). Müzakere Sürecinde Türkiye’ye Yönelik Avrupa Birliği Mali Yardımları: Taahhütler ve Gerçekleşmeler . Yönetim ve Ekonomi Dergisi , 18 (2) , 159-179 .

Bahadır, N. H., & Gürsoy, S. (2019). Covid-19 ve AB Erasmus+ Programına Bakış: Kırklareli Üniversitesi Örneği. Gaziantep University Journal of Social Sciences, 19 (COVID-19 Özel Sayısı), 728-751.

Bilge, S., & Çelikay, F. (2016). Avrupa Birliği 2014-2020 Çok Yıllı Mali Çerçevesinin Harcama Kalemleri Açısından Değerlendirilmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi, 6(11), 103-125.

Bilginer, F. G. (2017). Küresel girişimcilik endeksi çerçevesinde Türkiye’de küresel girişimciliğin gelişimi: Küresel girişimciliğe teorik bir bakış açısı. Uluslararası Ticaret ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 1(1), 29-46.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2012). 2013-2017 Stratejik Planı. 6 Şubat 2022

tarihinde <http://www.sp.gov.tr/tr/stratejik->

[plan/s/379/Bilim_Sanayi+ve+Teknoloji+Bakanligi+2013-2017](http://www.sp.gov.tr/tr/stratejik-plan/s/379/Bilim_Sanayi+ve+Teknoloji+Bakanligi+2013-2017) adresinden erişildi.

Bruell, C. (2013). Creative Europe 2014-2020: A New Programme - A New Cultural Policy As Well?. Ifa (Institut für Auslandsbeziehungen), Stuttgart, Germany.

Büyüköztürk, Ş. (2012). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Akademi.

Cairns, D. (2019). Researching social inclusion in student mobility: methodological strategies in studying the Erasmus programme. International Journal of Research & Method in Education, 42 (2), 137-147.

- Cankaya, S., Kutlu, Ö., & Cebeci, E. (2015). The educational policy of European Union. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 174, 886-893.
- Castro, M., Garcia-Penalvo, F. (2021). Overview of European educational projects on eLearning and related methodologies: Data from Erasmus+ Project Results Platform. *TEEM*, 20, 291-298.
- Ceri Jones, H. (2017). Celebrating 30 years of the Erasmus programme. *European Journal of Education*, 52 (4), 558-562.
- Cianciara, A. K., & Szymański, A. (2020). Differentiated integration: towards a new model of European Union–Turkey relations?. *Turkish Studies*, 21(2), 254-273.
- Corradi, S. (2006). Erasmus Programme: the origin, preparatory years (1963-1986) and foundation of the European Union initiative for the Exchange of university students, reported and documented by the scholar who first conceived of it. *Laboratories of Lifelong Learning and of Comparative Education of the University 'Roma Tre', Roma, Italy*.
- COSME (2019). https://www.ab.gov.tr/files/SBYPB/birlik%20programlari/cosme_brosur.pdf.
- Costa, Silvia (2015). Student Mobility in Higher Education Erasmus and Erasmus Plus. *Laboratory of Lifelong Learning at the State University "Roma Tre", Rome, Italy*.
- Dabasi-Halász, Z., Kiss, J., Manafı, I., Marinescu, D. E., Lipták, K., Roman, M., & Lorenzo-Rodriguez, J. (2019). International youth mobility in Eastern and Western Europe—the case of the Erasmus+ programme. *Migration Letters*, 16(1), 61-72.
- De Tovar, I. C. A., Lorenzo, M. T. C., & Alvarado, Y. S. (2017). Erasmus+ student profile in the development of intercultural competence: A case study. *Revista Electrónica de Lingüística Aplicada*, 16(1), 103-117.)
- Deketelaere, K. (2018). The labyrinth of EU research, innovation, and education policy. *Places of Engagement*. In Vaart and Armand Heijnen (Eds.), *Place of Engagement* (1st ed., pp 113-118). Amsterdam University Press, Amsterdam, The Netherlands.
- Demirer, M. & Dak, G. (2019). Üst Düzey Yöneticiler, Okul Yöneticileri ve Öğretmenlerin Erasmus+ Projelerine İlişkin Oluşturdıkları Görsel Metaforlar . *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi* , (5) , 255-266 . DOI: 10.21733/ibad.627950
- Efe, H. (2017). Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye Yönelik Mali Yardımlarının Türkiye Açısından Önemi. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi* , International Congress of Management, Economy and Policy 2017 Special Edition , 222-241.

Erasmus+ 2014 in numbers. https://wayback.archive-it.org/12090/20210927084220/https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/default/files/factsheets2014/turkey_en.pdf adresinden erişilmiştir.

Erasmus+ 2015 in numbers. https://wayback.archive-it.org/12090/20210927084220/https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/default/files/30year_country_fact_sheets/erasmusplus-factsheet-tr-hd-cr.pdf adresinden erişilmiştir.

Erasmus+ 2016 in numbers. https://wayback.archive-it.org/12090/20210927084220/https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/default/files/erasmus-plus-factsheet-2016-tr_en.pdf adresinden erişilmiştir.

Erasmus+ 2017 in numbers. https://wayback.archive-it.org/12090/20210927202204/https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/erasmus-annual-report-factsheets-turkey_en adresinden erişilmiştir.

Erasmus+ 2018 in numbers. https://wayback.archive-it.org/12090/20211002174659/https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/turkey-erasmus-2018-numbers_en adresinden erişilmiştir.

Erasmus+ 2019 in numbers. https://ec.europa.eu/assets/eac/factsheets/factsheet-tr-2019_en.html adresinden erişilmiştir.

Erasmus+ 2020 in numbers. https://ec.europa.eu/assets/eac/factsheets/factsheet-tr-2020_en.html adresinden erişilmiştir.

Erasmus+ Programı Mesleki Eğitim Öğrenici ve Personel Hareketliliği. https://ua.gov.tr/media/jg4cptnn/2020_e-ka102_proje-uygulama-rehberi.pdf adresinden erişildi.

Erasmus+ Yükseköğrenim Etki Raporu, 2019. <http://dx.doi.org/10.2766/162060>

Erasmus+: Eğitim, Gençlik ve Sporda Avrupa Fırsatları. <https://www.ua.gov.tr/media/3clejb2o/erasmus-eg-itim.pdf> adresinden erişildi.

European Commission. (2017). Erasmus+ programme guide. https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus2/files/2017-erasmus-plus-programme-guide-v2_en.pdf adresinden 06.02.2022 tarihinde erişilmiştir.

European Union (2014). HORIZON 2020 in Brief. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

- Ferreira-Pereira L.C., Mourato Pinto J. (2021) Soft Power in the European Union's Strategic Partnership Diplomacy: The Erasmus Plus Programme. In Ferreira-Pereira L.C., Smith M. (Eds), The European Union's Strategic Partnerships. The European Union in International Affairs (1st ed., pp. 69-94). Palgrave Macmillan, Cham.
- Franck Biancheri'nin Hayatı (2022). <https://www.franck-biancheri.eu/franck-biancheri/biography/>.
- Freitas, J. C. R. (2022). "Outside the bubble": exploring youth (in) equalities in the context of the Erasmus+ Programme. Basılmamış Doktora Tezi. Coimbra Üniversitesi.
- George D, Mallery M. SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference,
- Gheorghe, Georgică. (2016). Erasmus Programme Instruments For Enriching Young People's Horizon. 14 (2), 12-19.
- Giannopoulou, E., Toulías, T., Kaldís, P., Panagiáris, G., Papageorgiou, E., Fois, C. T., & Alexopoulos, A. (2020). Assessment of Traineeship Importance for the Higher Education Institutions: A Case Study of the Erasmus+ Programme. Proceedings of INTED 2020, 2328-2337.
- Gündüz, F. F. (2019). Analysis of International Student Mobility from Turkey via Erasmus+ Program . Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi , 17 (2) , 259-278 . DOI: 10.32450/aacd.511771
- Güner, O. (2020). Avrupa Birliği Ülkelerinin Ufuk 2020 Programına Katılımı ve Yenilik Üretimi Sürecinde Yükseköğretim Kurumlarının Rolü. Üniversite Araştırmaları Dergisi, 3(2), 75-83.
- Hatisaru, V. (2017). Türkiye'nin Erasmus+ Programına Katılımının Değerlendirilmesi: Stratejik Ortaklıklar ve Bilgi Ortaklıkları Örneği . Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi , 16 (2), 65-83 .
- Heagney, J. (2016). *Fundamentals of project management*. Amacom.
- Kabanbayeva, G., Gureva, M., Bielik, P., & Ostasz, G. (2019). Academic mobility and financial stability: A case of Erasmus student exchange program. Journal of International Studies, 12(1), 324-337.
- Karacan, D. B. (2021). Science diplomacy as a foreign policy tool for Turkey and the ramifications of collaboration with the EU. Humanities and Social Sciences Communications, 8(1), 1-12.

- Karadağ, S. Ç. (2022). Investigation of Participation and Willingness to Participate in the Erasmus+ Student Exchange Program in Terms of Some Demographic Variables and Personality Traits. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 51(1), 321-339.
- Karakus, F., Uyar, M. Y., & Balbag, N. L. (2017). Determining Teachers' Educational Needs Regarding School Education Projects within the Scope of Erasmus+ Programme. *Journal of Education and Training Studies*, 5(11), 32-43.
- Karakuş, F., Uyar, M. Y., & Balbag, N. L. (2017). Determining Teachers' Educational Needs Regarding School Education Projects within the Scope of Erasmus+ Programme. *Journal of Education and Training Studies*, 5(11), 32-43.
- Karlı, İ., & Meltem, Özel. (2020). Türkiye'nin uluslararası imajında yurttaş diplomasinin rolü: Erasmus+ Değişim Programı özelinde Polonya örneği. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 5(9), 1-17.
- Kavrar, Ö., & Çankaya, S. (2022). Digitalisation Readiness of University Students in Erasmus+: A Case Study of Turkey, Italy and Spain. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (47), 328-341.
- Kazan, H. (2020). Proje Yönetimi. *İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, İstanbul*.
- Klemenčič, M., Žnidaršič, M., Vavpetič, A., & Martinc, M. (2017). Erasmus students' involvement in quality enhancement of Erasmus+ mobility through digital ethnography and ErasmusShouts. *Studies in higher education*, 42(5), 925-932.
- KOSGEB, (2016). "2015 – 2018 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı (KSEP)". Ankara. http://www.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/KSEP%20G%C3%BCncellenen%20Eylem%20Plan%C4%B1%202015-2018_06_05_2016.pdf
- Kosmas, P., Parmaxi, A., Perifanou, M., Economides, A. A., & Zaphiris, P. (2020). Creating the profile of participants in mobility activities in the context of Erasmus+: motivations, perceptions, and linguistic needs. In *International Conference on Human-Computer Interaction* (pp. 499-511).
- Kuloğlu, M. E. (2020). Erasmus+ Hareketliliklerine Katılan Öğrencilerin Yabancı Dil Başarılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(3), 1190-1197.
- Küçükçene, M., & Akbaşlı, S. (2021). Erasmus+ Değişim Programı Kapsamında Yurt Dışına Giden Öğrencilerin Programa İlişkin Görüşleri. *Journal Qualitative Research in Education*, 26, 155-170.

- Lesjak, M., Juvan, E., & Podovšovnik, E. (2020). Erasmus+ Mobility: Empirical Insights into Erasmus+ Tourists' Behaviour. *Academica Turistica-Tourism and Innovation Journal*, 13(1), 35-50).
- Linda Van Bouwel & Reinhilde Veugelers (2013). The determinants of student mobility in Europe: the quality dimension, *European Journal of Higher Education*, 3(2), 172-190.
- Matskevich, Y. (2011). EU funding-present and future and HORIZON 2020.
- McKeown, J. (2015), Informing Preservice Teacher Education Pedagogies through In-Service Professional Development on Cultural Diversity in Turkey. *International Teacher Education: Promising Pedagogies*, 22, 161-177.
- Meltem, Ö. (2021). “*Eğitim Diplomasisi Bağlamında Uluslararası Değişim Programları: Erasmus+ Programı Örneği*”. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 11(3), 943-966.
- Menderes, Ü. (2016). Öğretim elemanı ve öğrencilerin AB Erasmus+ Programını algılama durumlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 581-598.
- Mesleki Eğitim, Okul Eğitimi, Yetişkin Eğitimi, Yükseköğretim ve Gençlik Alanlarında Ana Eylem 2: Stratejik Ortaklıklar Yürüten Kurumlar için Uygulama Rehberi. <https://www.ua.gov.tr/media/pgsoqrpq/ka2-uygulama-kitab%C4%B1.pdf> adresinden erişildi.
- Mobility Tool+ ve Beneficiary Module. <https://ua.gov.tr/anasayfa/icerikler/mobility-tool-ve-beneficiary-module/> adresinden erişildi.
- Myhovich, I. (2020). The Impact of the ERASMUS+ Programme on the Internationalization of Higher Education in Ukraine. *Visnik LHU İmeni Tarasa Şevçenka Bülteni*, 2 (333), 28-38.
- Nancy, L. L., Karen, C. B., & George, A. M. (2005). *SPSS for Intermediate Statistics Use and Interpretation*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers, London.
- Nardella, G. N. (2021). The role of Erasmus+ programme in fostering European identity during the COVID-19 pandemic. *Basılmamış Doktora Tezi*. Minho Üniversitesi.
- Nogueiro, T., Saraiva, M., Jorge, F., & Chaleta, E. (2022). The Erasmus+ Programme and
- Norgaard, T. (2014). Liberal Education in the Erasmus Programme. B. Streitwieser (Yay.haz.). *Internationalisation of Higher Education and Global Mobility* içinde (s.99-118). Birleşik Krallık: Symposium Books.

- Özel, M. (2021). Kamu diplomasisi türü olarak eğitim diplomasisi bağlamında Erasmus+ Değişim Programı. Basılmamış Doktora Tezi. Kocaeli Üniversitesi.
- Parrish, J.M. (2010). Education, Erasmian Humanism and More's Utopia. *Oxford Review of Education*, 36, 589-605.
- Peeva, K. (2021). A More Than Useful Cooperation of the Trakia University and the University of Southampton under the Erasmus+ Programme. *Trakia Journal of Sciences*, 19 (1), 109.
- Poszytek, P. (2021). Relational and Networking Character: Threat or Savior for the Sustainability of European Erasmus+ Projects in the Times of COVID-19 Pandemic?. *Sustainability*, 13 (16), 9338.
- Poszytek, P., Fila, J., & Jezowski, M. (2021). The 4.0 competences as facilitators in the realization, management and sustainability of Erasmus+ projects in the times of COVID-19 pandemic. In 25th World Multi-Conference on Systemics, Cybernetics and Informatics, WMSCI 2021, 44-47.
- Prieto-Arranz, J. I., Juan-Garau, M., & Mesquida-Mesquida, F. (2021). Open Your Mind, Sharpen Your Wits: A Narrative Approach to the Benefits of Study Abroad as Perceived by Erasmus+ Students. *Journal of Language, Identity & Education*, 1-16.
- Primorac, J., Obuljen Koržinek, N., & Uzelac, A. (2017). The place and role of culture in the EU agenda. Policy implications of the Culture sub-programme of the Creative Europe Programme. *Medijska istraživanja: znanstveno-stručni časopis za novinarstvo i medije*, 23(1), 5-23.
- Ramajo, J., Marquez A., & Hewings G. (2008). Spatial Heterogeneity and Interregional Spillovers in the European Union: Cohesion Policies Encourage Convergence Across Regions?, *European Economic Review*, 52 (3), 551- 567.
- Sabato, S., Vanhercke, B., & Verschraegen, G. (2017). Connecting entrepreneurship with policy experimentation? The EU framework for social innovation. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 30(2), 147-167.
- Sanchez-Montijano, E., Kaya, A., & Sökmen, M. J. (2018). Highly Skilled Migration between the EU and Turkey: Drivers and Scenarios. *FEUTURE Online Paper*, 21.
- Śpiewak, O., & Stasiak-Betlejewska, R. (2016). Quality issues in the field of international students exchange mobility in Poland and Czech Republic under Erasmus+ programme. *Zeszyty Naukowe*, 2(5), 67-92.

- Summit, J. (2012). Renaissance Humanism and the Future of the Humanities. *Literature Compass*, 9(10), 665-678.
- Sustainable Development Goals—Contribution of mobility actions in higher education. *Sustainability*, 14(3), 1628
- Şentürk, Y., Oral, A., Kurban, S. B., Uçarol, B., & Mete, H. (2018). National Cultural/Educational Policy Review (Turkey). *CHIEF (Cultural Heritage and Identities of Europe's Future)*, 237-285.
- T.C. AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI, İşletmelerin ve KOBİ'lerin Rekabet Edilebilirliği Programı (COSME). <http://www.ab.gov.tr/index.php?p=49615&l=1>, Erişim Tarihi: 11.10.2021.
- T.C. Dış İşleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, (2021).Türkiye'nin Erasmus+ Programına Katılımı, 31 Ocak 2022 tarihinde https://www.ab.gov.tr/erasmus_52450.html adresinden alındı.
- Taşar, H. H. Investigation of Graduate Thesis in Turkey related to Erasmus. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 244-258.
- Toprak, M., & Erdoğan, A. (2012). Yaşamboyu öğrenme: Kavram, politika, araçlar ve uygulama. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (2), 69-91.
- TÜBİTAK (2018). 2019-2023 Stratejik Planı. TÜBİTAK.
- TÜBİTAK, (2020), Avrupa Birliği Horizon 2020 Programı, 2 Eylül 2021 tarihinde https://www.ab.gov.tr/files/SBYPB/birlik%20programlari/horizon_2020_programi.pdf adresinden alındı.
- Ulusal Ajans, (2014). Avrupa Birliği Bakanlığı-Türkiye Ulusal Ajansı, Erasmus+ 2014- 2020. <http://www.ua.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
- Uslu, Ç., & Özyüksel, S. (2020). Avrupa Birliği'ndeki KOBİ'lerin İncelenmesi. *Working Paper Series*, 1(1), 39-47.
- Von Jacobi, N., Edmiston, D., & Ziegler, R. (2017). Tackling marginalisation through social innovation? Examining the EU social innovation policy agenda from a capabilities perspective. *Journal of Human Development and Capabilities*, 18(2), 148-162.
- Wilson-Doenges, G. (2021). *SPSS for Research Methods: A Basic Guide*. New York: W. W. Norton & Company.
- Wolfe, J. (2014). *Humanism, Machinery, and Renaissance Literature*. Cambridge University Press, Birleşik Krallık.

- Yang, Y. (2017). Telling the EU's Story by Others: The Jean Monnet Programme and European Union Public Diplomacy. Lexington Books, Birleşik Krallık.
- Yiğiter, Ş. Y., & Özyiğit, H. (2018). Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde finansman kaynağı olarak cosme programı: örnek uygulama. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 78, 139-154.
- Yöntem, E., & Yıldız, S. (2017). Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarından Yararlanan Kırıkkale Üniversitesi Öğrencilerinin Kültürel Etkileşim Bağlamındaki Düşünceleri. Gençlik Araştırmaları Dergisi, 5(12), 47-68.
- Zweig, S. (2008). Rotterdamlı Erasmus Zaferi ve Trajedisi, Can Yayınları, İstanbul.

